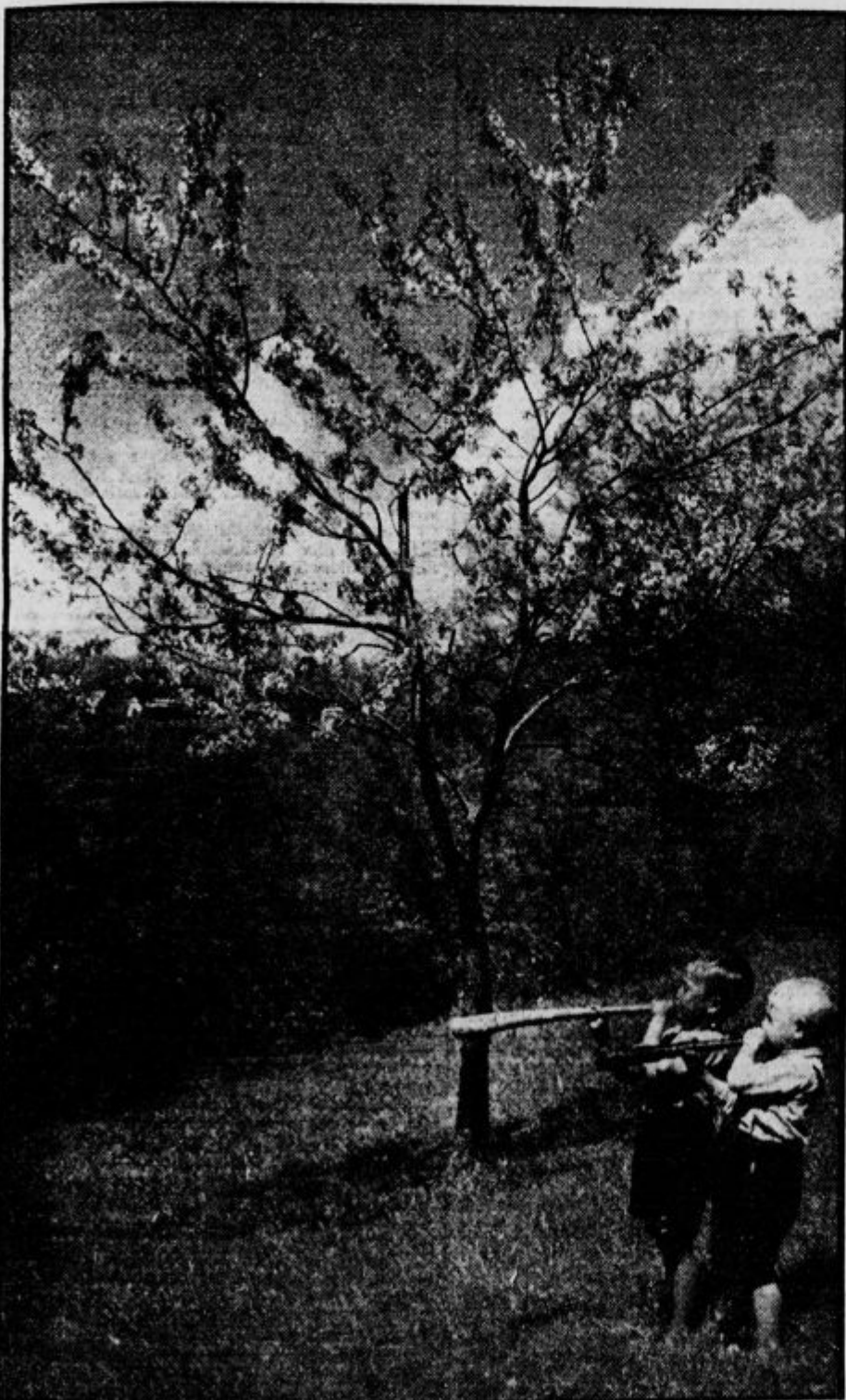

Domoljub

V Ljubljani 28. aprila 1943-XXI

56 - Štev. 17

„Pomladi vse se veseli...“

— Ko kuješ svoj značaj —

Čas je zlato!

Rekli smo že, da je čas treba varčno hraniti, da ga ne bomo tja v en dan zabijali. Zato naj bo tukaj nekaj majhnih nasvetov, kako ravnaj, da ti ne pojde preveč časa v izgubo.

Prvo pravilo tiste hranilnice, ki čas hrani, pravi: Vsak trenutek svojega časa dobro izrabi!

Komur do vinarja ni, ta tudi tolarja ni vreden! Tudi v varčevanju s časom moraš majhne in kratke hipe upoštevati. Kolikokrat imaš po 5 ali 10 minut časa. Ali ga prav porabiš? Ko bi ves v enem tednu zapravljeni čas seštel, bi skoraj gotovo dobil en dan! Toliko človek v enem tednu časa zapravi tja v en dan!

Kajpada bi bilo na vso moč napak, ko bi si človek, zlasti mlad in doraščajoč človek, nikoli potrebnega počitka in razvedrila ne privoščil. Če delaš z glavo ali če se ubijaš z rokami, počitka in odmora si potreben! Zato je narobe, če kdo dolgo v noč prebira knjige, zjutraj pa že na vse zgodaj spet trdo dela. Tak se utegne pokončati, ali vsaj svoje zdravje zrahljati. Za počitek porabljeni čas ni tja vržen.

Drugo pravilo pa veli: Red mora biti! Red pomaga v gospodarstvu ter je polovica življenja. Fant, ki je iz gozda ali s polja domov prišel in je najprej svoje orodje na pravi kraj spravil, dijak, ki je iz šole prišel, svoje knjige skrbno na polico položil, kamor spadajo, tak si je že dosti časa prihranil. Saj vemo, kakšen dirndaj je navadno zjutraj, ko neredni ljudje iščejo svojega orodja, ko ne vedo, kam so ga bili zvečer vrgli. Morebiti imate takega sosedo, ki nikoli ne ve, kje je njegova kosa, kje se valjajo njegove vile, ki nikdar ne ve, kateri hudič mu je že spet to in ono stvar skril. Takemu se sosesčina smeje, saj je tega res vreden, marsikdo je le malo boljši od njega.

Vedi, prijatelj, da ti red prihrani dosti časa, da ti bistri spomin in da ti tudi tvoje orodje v dobrem stanju ohranja!

»Za zdaj bom kar takole naredil, bom že kasneje v red dal,« tako marsikdo pravi. Ta beseda »za zdaj« je prav za prav hčerka lagodnosti ter postane mati nerednosti. Prideš zvečer utrujen z dela, izprežeš živino, voz in orodje pa »za zdaj« kar na vozu pustiš, da se poprej naješ ali odpočiješ. Nič ne rečem, da tako ne bi bilo bolj lagodno. Ampak potem kaj rad po večerji zakinkaš, saj si res zbit in zdelan, orodje z vozom pa čaka zunaj. Pride dež, pride tat ali kakor koli že — prav pa le nisi naredil. In tako se boš navadil »za zdaj delati«, da ti bo to v tvojem gospodarstvu še v veliko škodo. »Za zdaj« se ti namreč povsod in pri vsaki priliki ponuja in je zmeraj bolj silna besedica, čim bolj jo poslušaš.

Malce spremembe v delu kajpada nikdar ne škoduje, marveč utrujenega človeka celo poživil. Včasih se zgodi, da ti kako delo ne gre prav od rok. Če ni preveč nujno, naredi, kolikor je za tisti dan še treba dokončati, pa se potem loti kakega drugega, tudi potrebnega opravka. Če ti tudi to delo ne gre izpod rok, tedaj vedi, da se te le lenoba prijemlje. Tisto pa premagaj kar z vilami ali sekiro, kar imaš že takrat v roki pri delu!

Marsikaj časa človek izgubi tudi s svojo radovednostjo. Med najhujšim delom slišiš od sosedo robantenje. Pa te prime »firbec« in greš tja zijala prodajat: Kaj neki imajo tam? Čas izgubljaš! Če te bo sosed potreboval, te bo že poklical na pomoč! In če vidiš ali slišiš, da se je res nesreča zgodila, te niti klicati ne sme, sam moraš biti prvi zraven, ker je tako prav! Ampak radovednosti nikari ne pasi, ker s tem zabijaš svoj čas in svoje delo slabo opravljaš!

Vojni dogodki preteklega tedna

Zelo hudi boji v Tuniziji

Italijansko vojno poročilo št. 1057 od 17. t. omenja, da so na južnem delu tega bojišča na obeh straneh pospešeno delovali topovi, da pa je na zahodni strani bojišča bil odbit močan sovražni napad. — V dnevnih bojih je sovražnik izgubil 16 letal.

Italijansko vojno poročilo št. 1059 od 19. t. m. navaja, da je v Tuniziji bilo močnejše bojevanje. Sovražnik je poskusil vdreti v osne črte, pa so te poskuse prednji osni oddelki takoj zlomili. Sovražnik je izgubil 13 letal, osno letalstvo pa je uspešno napadalo zbirališča oklepnih vozil.

Italijansko vojno poročilo št. 1060 od 20. t. m. sporoča, da je na vsem tuniškem bojišču divjal boj z močnim topniškim streljanjem, krajevni sovražni napadi pa so bili odbiti. Letalstvo je na obeh straneh bilo zelo delavno in so osni lovci zbili 13 sovražnih letal ter so osna letala noč in dan bombardirala sovražno zaledje.

Italijansko vojno poročilo št. 1061 od 21. t. m. razglasa, da je sovražnik po nenavadno silni topniški pripravi napadel južni odsek tuniškega bojišča. Močni sovražni sunek pa so uspešno zadržale italijanske in nemške čete, ki so na več krajih prešle v protinapad ter se jim je posrečilo izravnati uspehe, ki jih je bil sovražnik splošno dosegel. Nadaljuje se ostra in strnjena bitka, v katero na obeh straneh v obilni meri posega letalstvo. — Sovražnik je izgubil 27 letal.

Italijansko vojno poročilo št. 1062 od 22. t. m. pripoveduje, da je sovražnik na južnem odseku tuniškega bojišča s podporo nadmočnega topništva vedno znova napadal, da pa so tudi večeraj te napade zadržale junaške italijanske in nemške čete, ki so se zagrizeno upirale. Nad vse pogumno je svoje postojanke v prednji črti branil ter se odlikoval prvi bataljon 6. pehotnega polka »Trieste«, ki je sovražniku zadal velike izgube. Sovražnik je izgubil 6 letal.

Italijansko vojno poročilo št. 1063 od 23. t. m. naznana: Na južnem odseku tuniškega bojišča se je večeraj povečal močni sovražnikov pritisk, ki pa so se mu naše junaške enote v ponovnih protinapadih junaško zoperstavile. Posebno pohvalo za službi divizija »Pistoia« pod poveljstvom generala Falugija, ki so njeni pešci z nezlomljivo odločnostjo vzdržali ponovne naskoke nadmočnih angleških sil. Trdi boji potekajo tudi na zahodnem delu tuniškega bojišča, kamor je sovražnik raztegnil svojo ofenzivo. Sovražnik je izgubil 10 letal.

Bojevanje na ruskem bojišču

Nemško uradno poročilo od 19. t. m. pravi, da se južno od Novorosijska nadaljujejo bolj živahni boji in da je nemško letalstvo obdelovalo sovražna oporišča ob Črnem morju. — Na nekaterih drugih odsekih so bili odbiti manjši sovražni napadi.

Nemško uradno poročilo od 20. t. m. naznana, da južno od Novorosijska trajajo hudi boji, v katere letalstvo močno posega. — Od 16. do 19. t. m. je bilo uničenih 178 ruskih letal.

Nemško uradno poročilo od 21. t. m. omenja, da so tudi večeraj bili južno od Novorosijska hudi boji in da je tamkaj nemško letalstvo sestrelilo 91 ruskih letal.

Nemško uradno poročilo od 22. t. m. se glasi, da je na vzhodu dan mirno potekel, da so bili manjši krajevni boji tu in tam. Sovjeti so tega dne izgubili 77 letal.

Nemško uradno poročilo od 23. t. m. sporoča, da večeraj na tem bojišču ni bilo nobenih posebnih bojov, pač pa so nemška letala prejšnjo noč hudo napadla oporišče Poti ob Črnem morju.

Na morju

Nemško uradno poročilo od 19. t. m. razglasa, da so nemške vojne enote dne 18. t. m. ob nizozemski obali potopile eno angleško hitro topničarko, druge tri pa hudo poškodovale. Pri tem so Nemci izgubili le eno svojo ladjo.

Nemško posebno poročilo od 23. t. m. razglasa, da je sovražno trgovsko ladjevje na Sredozemskem in Atlantskem morju utrpelo nove hude izgube. V boju z močno zavarovanimi spremljavami so nemške podmornice potopile 16 trgovskih ladij a 121.500 tonami, med njimi več ladij, na katerih se je vozilo vojaštvo, ter dva rušilca in eno podmornico. Torpedirani sta bili še dve drugi ladji.

liljonov litrov. Za telišče, jagnjeta in kozličke bodo porabili 120,2, oziroma 24,9, oziroma 4 milijone litrov. Tako bo ostalo za prehrano prebivalstva na Hrvaškem 521 milijonov litrov mleka.

Nova trgovinska pogodba med Švico in Hrvaško

Nedavno je bila zaključena med Hrvaško in Švico nova trgovinska pogodba, ki je stopila v veljavo z dnem 1. aprila za eno leto nazaj. Sporazum ureja blagovni in plačilni promet. Švica bo Hrvaški dobavljala zdravila, električne stroje in motorne pluge; dočim bo Hrvaška izvažala v Švico les in lesne pridelke.

Steklena vlakna za obkladanje ran

Za obkladanje ran so doslej v Nemčiji uporabljali posebno vrsto bombažne tkanine. V zadnjem času pa so odkrili novo vrsto tozadnega zdravniškega materiala iz steklenih vlaken. Pravijo, da se rane s pomočjo steklenih vlaken zadovoljivo zdravijo.

Pelletnica Šaljapinove smrti

Italijanski listi so se te dni spominjali pete obletnice smrti ruskega basista svetovnega slovca Fjodorova Šaljapina. Umetnik je večkrat nastopil tudi v italijanski operi, kjer je očaral poslušalce s svojo dovršeno pevsko umetnostjo.

Novo bolgarsko posojilo

Bolgarski finančni minister je predložil sobranju (poslanski zbornici) načrt zakona za novo notranje posojilo, ki bo deloma obvezno. Veak, kdor ima 100.000 levov premoženja, mora podpisati posojilo za 2 odstotka svojega premoženja. Ta odstotek pri večjih premoženjih stopnjuje in naraste za one, ki imajo 50 milijonov levov premoženja na 8 odstotkov. To velja tako za posameznike kot za družbe. — Prvo bolgarsko notranje posojilo iz l. 1941 je dalo 9 milijard levov.

Hrvatsko mleko

Casopisje piše, da ima Hrvatska sedaj več mleka kakor pred vojno. Izračunali so, da bo letos hravje mleka 601, ovičje 49,8 in kozje 20 milijonov litrov.

KRATKE z vsega sveta

Tri balone, ki so imeli posode z vnetljivo tekočino, so neznana letala spustila na špansko barcelonsko pokrajino.

Potres v razdalji 10.000 km so zaznamovali potresomeri aparati v opazovalnici sv. Donatike v italijanskem Pratu.

Prvi maj bodo letos praznovali po vsej Bolgariji; uradni spored svečanosti je izdelal ministrski predsednik Filov.

157 kavarn je sedaj v madžarski Budimpešti; ne preveč za milijonsko mesto.

Blagajno, v kateri je bilo 3000 funtov šterlingov, so ujeli ob afriški obali v svoje mreže španski ribiči.

Svoj 54. rojstni dan je praznoval Hitler te dni v resnem ozračju vrhovnega poveljstva oboroženih sil.

V ameriški državi Oregon je vas, ki ima 258 prebivalcev, od katerih samo eden dela v Uradu za pobijanje brezposelnosti, drugi so vsi brezposelni.

16.000 mož je doslej izgubila 4. indijska divizija v Afriki.

Za bojno področje so proglasili ozemlje Sicilije, Sardinije in okoliških otokov.

Dva dni je bil na obisku v glavnem Hitlerjevemu stanu madžarski regent Nikolaj Horthy.

Za novega nemškega poslanika pri Sveti stolici je imenovan 61 letni baron Weizsäcker, eden najodličnejših nemških diplomatov.

Anglija ne sme privoliti v delno ali celo priključitev Palestine zvezi arabskih držav, je zahteval te dni od Anglije jeruzalemski veliki rabin.

Listino, tikajočo se pogodb z mornarji, ki jih je za vožnjo v Ameriko najel Kristof Kolumb, so našli te dni v arhivu notarske zbornice v španski Sevilli.

148 let je izpolnila 15. aprila popolnoma zdrava Španka v Guadalupe Siera; ima 240 sinov, vnukov in pravnukov.

Izvozne carine in postranske dajatve za izvoz blaga iz Srbije v Nemčijo in na Češko je srbski ministrski svet ukinil.

152 let je bil star angleški kmet Tomaž Parr. V svojem 120. letu se je oženil z neko vdovo.

Zivilske nakaznice — svojevrstne seveda — so poznali na Kitajskem že pred 3000 leti.

Na minskih poljih pri Susi v afriškem Tunisu je padel angleški general Kirsch.

37. italijanski vojaški kaplan v tej vojni don Erardo Cesarini, doma pri Ankoni, je padel na bojišču v Tunisu.

Za 70 odstotkov manjša žetev kakor leta 1942 se obeta na vsem ozemlju južnoafriške zveze; domače prebivalstvo je vznemirjeno glede prehrane.

Ob zapadni švedski obali se je potopila švedska podlornica »Ulven« in v njej je našlo smrt 33 mož posadke.

S Hitlerjem je imel večdnevni sestanek predsednik norveške vlade Quisling.

Švedi so sestrelili angleški bombnik, ki se je pojavil nad njihovim nevtralnimi ozemljem; 7 rešenih članov posadke so zaprli.

Zaradi pomanjkanja kruha so izbruhnili v Siriji novi nemiri; vlada je zaprla mnogo višjih šol.

Za skoraj 150 odstotkov se je podražil lanški surov tobak na Hrvaškem.

10.000 finskih otrok prejema vsak dan na Švedskem vso oskrbo.

Neka ameriška podmornica je zadnje dni med Vladivostokom in polotokom Kamčatko potopila rusko ladjo »Kolos«. Od 72 članov posadke so rešili samo tri.

Najvišjo dopustno mero za državno zadolžitev v USA je parlament zvišal od 125 na 210 milijard dolarjev.

Za žganje cementsa so začele danske cementarne uspešno uporabljati šoto.

Italijansko-nemški trgovinski promet se je v prvih dveh vojnih letih potrojil.

Egiptovski princ Mansur Daud je prišel v Italijo in se hoče pridružiti Osi v boju proti njenim sovražnikom.

Mesto Ohrid bo prišlo po prijateljskem dogovoru med Italijo, Albanijo in Bolgarijo k zadnji.

11 fantov iz Bežigrada in Zelene jame v lški pomorjenih

Rakičan, ki se je rešil, pripoveduje o komunističnih grozotah — V lški je bilo v dveh mesecih lanskega leta pomorjenih nad 100 ljudi

Rakitničan, ki je doživljal komunistične grozote lanskega leta v Rakitni ter bil od partizanskih rabljev z drugimi vred na smrt obsojen, a bil pravočasno rešen, pripoveduje, kakšno morijo so rdečkarji uganjali tam v lški. On je tudi razjasnil usodo tistih 11 fantov iz Bežigrada in Zelene jame v Ljubljani, ki so jih bili lanske leto komunisti na Verdu »osvo-bodili«, da so jih potem lahko postrelili. Naj sam govori. Njegovo ime lahko pove uredništvo Domoljuba. Naj bi njegove pretresljive besede pretresele tudi srca tistih, ki so do danes še bili zaslepljeni.

Ko so se komunisti prikazali na Rakitni, so izvolili nekak odbor, ki je najprej popisal vsa živino, može in fante. Razdelili so tudi posresta ter sebi pripisali najboljše kose.

Prve žrtve padajo!

»Zdaj so začeli ljudstvo strahovati. Po za-slugi predsednika terenskega partizanskega od-bora Alojzija Gradišarja so dne 23. majnika leta 1942 odpeljali 32-letnega fanta Antona Kržiča, p. d. Smitovega, samo zato, ker so ga terenci označili kot nezanesljivega. Parti-zansko eskorto je vodil neki Jager, doma iz Radomelj pri Kamniku. Kržiča so potem ubili in pahnili v Krmsko jamo. Druga žrtev je bil Ivan Bezek iz Rakitne št. 45. Tega fanta so stalno nadlegovali, naj vzame puško in gre z njimi, sicer ga bodo ubili. Fantu je šlo to stal-no ustrahovanje in grožnje tako na živce, da se mu je omračil um. Po petmesečnem težkem trpljenju je fant umrl.

Ljudje so morali trpeti in garati in držati jezik za zobmi. Ko pa je posest, sin France Tekavec iz Zale izrazil mnenje, da partizani ne delajo prav, ko kmetom jemljejo živino, zanjo pa dajejo neke listke (bone), ki jih no-bena banka ne vnovčuje, ga je partizan Anton Kovač, sin gostilničarja v Preserju, takoj po-grabil in ga odvel v vasio Zakotek. Tam ga je za nekimi drevesom dvakrat ustrelil, pa ga ni dobro zadel. Tekavec je stokal in prosil: »Pusti me, zakaj me streljaš? Saj ti nisem nič zalega storil!« Toda partizan Kovač je tedaj jezen stopil k njemu, mu z nožem prerezal vrat, potem pa krvaveče truplo zavlekel v bliž-nji potok in ga napol zakopal v močvirje.

Mene primejo

Krasna noč je bila 1. julija 1942. Luna se je razkazovala na nebu v vsem blestem sijaju. Ko sem utrujen od poletnega dela zatisnil oči in zadremal, stopita v hišo dva partizana in mi velita, naj se takoj napravim in odidem z njima v Počitniški dom na kratko zaslivanje. Poziv me je zdramil in me neprijetno pogrel. Obotavljal sem se in jima začel pripovedovati, da ponoči ne utegnem in bi šel rajši zjutraj. Toda trdo sta mi odgovorila, da moram z njima takoj. Grozila sta mi s silo. Tako mi ni upira-nje nič pomagalo, moral sem se vdati v usodo. V Počitniškem domu sem našel še dva tovariša in sotrpinca. Vse tri so nas pahnili v klet, za-klenili vrata in postavili predajo stražo.

Ko se je začelo daniti, so zjutraj ob štirih odprli vrata in dejali, da se moramo umakniti vsi skupaj v bližnji gozd, ker bodo danes najbrž prišli vojaki. Zaradi tega so nas odvedli v bližnji gozdiček na koncu vasi. Stražili so nas trije partizani. Srce se mi je trgalo, ko sem od domače hiše zaslišal jok in stok svoj-cev, katere je partizan Jože, doma iz Kamnika pri Preserju, razganjal s puško in kričal: »Kaj vnijete in razburjate ljudi, ako so ga odpeljali. Magari letite na Brezje, vse skupaj vam ne bo nič pomagalo!«

Iz gozdička so nas odveli na Ustje, kjer je bil štab bataljona »Ljube Serceja«. Komandant je bil Luka Suhadolc, delavec iz Verda pri Vrhniku, politkomisar pa Fr. Novak, trgov-ski potnik. Ta dva sta nas začela zasliševati. Prvi sem bil na vrsti jaz. Povedala sta mi, da imajo podatke o meni, da imam dalje zakopan bencin in orožje in da zbiram belo gardo itd. Po kosilu so nas odpeljali v lško. Tu je bilo

taborišče za politične osumljence. Šef taborišča je bil šuštarjev Tone, kmečki sin iz Bezuljaka pri Begunju, njegov brat Vanek pa komandant čete v lški.

11 fantov iz Bežigrada in Zelene jame prosi, naj jih puste domov

Isti dan so po lški pripeljali tudi 13 mla-dih Ljubljančanov in dve starejši mladenki iz Cerknice. Tiste Ljubljančane so pobrali iz vla-ka na Verdu, mladenki pa z vzbilji v Begunje pod pretvezo, da bosta lahko govorili s svojim svakom, ki so ga imeli partizani ujetega. Tako so ujeli tudi ti dve. Vsi skupaj smo bili na-stanjeni v vili »Mitja«, last profesorja Siča iz Ljubljane. V nasprotni vili »Majda« pa so bili nastanjeni še drugi interniranci, kakor: štiri dekleta iz Sv. Vida, obtožene kot belogardistke, žena in brat župana iz Tomišlja in beračica »Lahovka« iz Cerknice.

Zivljenje v taborišču je bilo mučno, saj smo neprestano nihali med življenjem in smrtjo. Vsaka najmanjša zabava je bila prepove-dana, pač pa so partizani s svojimi »cvetkami« ob igranju harmonike rajali in uganjali vse mogoče in nemogoče grde reči. To se je vlekle po navadi v pozno noč.

Dne 6. julija so vseh 11 postrelili

6. julija ob jutranji zori so odvedli iz ta-borišča vseh 11 fantov, z njimi pa tudi enega, ki se je bil sprva javil med partizane, toda sprejeli ga niso, ker se jim je zdel nezanes-ljiv. Odvedli so jih iz lške skozi Rakitno, da bi s to vijugasto potjo zabrisali sled za njimi. Peljali so jih med Krimom in vasio Planinca pri Preserju, tam po vrsti postrelili in zmetali v brezdno. Od teh žrtev se spominjam še sle-dečih imen:

Oblat, sin trgovca iz Ljubljane, dva brata Hmeljak, sina trgovca iz Ljubljane, Janez Por, sin peka iz Ljubljane (Zelena jama), Petkov-šek, študent iz Borovnice, in J. Petek, študent iz Logatca.

Štiri dekleta iz Sv. Vida, ki so morala par-tizanom prati perilo, so pozneje pripovedovala, da so dva dni kasneje (všteto od usmrtilive) prale perilo in obleke teh žrtev, ki so bile vse krvave in na prsih prestreljene. Torej so par-tizani žrtve do nagega slekli.

Vseh žrtev samo v lški do julija že nad 100!

Nekaj dni za tem so ustrelili tisti dve mla-denki iz Cerknice in tudi beračico »Lahovko«. V lški so partizani kar tekmovali, kdo jih bo več postrelil. Meseca maja so namreč že po-strelili 90 eiganov, ki so jih privlekli z Do-lenjskega. Pri morilskem delu se je najbolj odlikoval Petelinčev Janez iz lške vasi, ki je dobil tudi partizansko polivalo kot dober strelec in odličen partizan.

Ne da se popisati, s kakšnim strahom in brezmajem smo čakali trenutka, ko bo zločin-ska roka segla tudi po nas in naših življenjih. Toda božja Previdnost je hotela, da smo se izmuznili iz smrtnega prijema prej, preden so nam partizani mogli zaviti vratove. Ko sem se vrnil domov, so mi povedali, da je bilo še drugih dvajset Rakičanov obsojenih na smrt, toda preden so prišli pod puške, so Rakitno zasedli vojaki in preprečili nadaljnjo moritev.

Partizanski komandant in stokratni morilec Stefan padel

Zadnjič sm oporočali, da so fantje nar. stra-že v kašelskih hribih zalotili 4 partizane, tiste, kateri so ubili svoje tovariše brata Bobna iz Zaloge, Cerneta pa obstrelili, a jim je veeeno ušel. Ti trije so namreč hoteli domov, pa je komandant Stefan s svojo patruljo hotel vse tri ubiti. Nekaj dni nato pa so vsi trije bili ubiti, kakor da bi se bila mrtva dva Bobna hotela po smrti maščevati nad svojimi

NOVI GROBOVI

Akademski slikar Rihard Jakopič

Dne 21. aprila je na svojem stanovanju v Ljubljani umrl starosta slovenskih likovnih umetnikov slikar, 74-letni Rihard Jakopič. Znan je njegov umetniški paviljon v Ljubljani, kjer so od leta do leta bile razstave likovnih umet-nikov. Pokojniku, ki je bil tudi član Akade-mije znanosti in umetnosti, trajan spomin!

V Vnanjih gorah pri Brezovici je zaspala v Gospodu Ivana Muhič. V Dobilčah je odšla v srečnejšo večnost vrla žena Ana Kastelic. V Ljubljani so odšli v večnost: sprevodnik drž. železnice v p. Franc Gašparič, upokojenec drž. železnice Julij Čehovin, bivši šolski upravitelj v Lescah Ivan Šemrl, trgovec Josip Ravnihar, soproga vlakovodje drž. železnice v p. Franc Čiska Boncelj roj. Leskovec, redovnica sestra Maksimilijana (Magdalena Plesničar) in soproga gostilničarja Frančiška Roškar roj. Kastelic. Naj počivajo v miru! Preostale tolaži Bog!

13 oseb so obsodili na smrt

Pred ljudskim sodiščem v Celovcu je bila na-davno razprava proti 37 osebam iz Zelenze Kap-lje, Beljaka in okolice, ki so bile obtožene, da so pomagale komunističnim teroristom in jim pri-našale pošto in da niso izvršile predpisov, po katerih bi morali bandite in podobne zločince naznaniti oblastem. Senatu je predsedoval držav-ni tajnik in predsednik dr. Frejsler. Od obto-žencev je bilo 13 oseb, med temi 12 moških in ena ženska, ki so pripadali terorističnim in ko-munističnim oboroženim tolpom, strahovali pre-bivalstvo, morili, požigali in plenili, obsojenih na smrt. Ostali obtoženci so bili obsojeni na zaporne kazni od 12 let navzdol.

morilec in tovariši. Imena ubitih štirih partizanov smo že zadnjič navedli. Danes dodajamo, da je ubiti Sever Egidij bil doma iz Vevč ter so v njem spoznali zloglasnega partizanskega komandanta Stefana. Dečko je bil šele 23 let star, po poklicu je bil vrtnar. Pa je kot komunistični poveljnik bil prava šiba božja za vse kraje, koder je hodil. Na vesti ima več ko sto umorov! Sam se je hvalil, da jih je že veliko spravil na drugi svet.

Ko je Sever Egidij odšel v hribe, so ga naj-prej poslali na Gorenjsko Priznati je treba, da je imel precej vojaške sposobnosti in je bil silno drzen. Kmalu je postal komandir čete v »Zdrav-kovem bataljonu«. Po njegovi krutosti ga pozna-je posebno ljudje okoli Morav. Potem je bil pre-meščen za komandanta 3. bataljona Gubčeve bri-gade. Pozneje je bil komandant znanega šolskega taborišča pri Panceh in drugih taborišč na Pu-gledu in okoliških gričih. Kot tak je izvrševal večino smrtnih obsodb prijetih izdajalcev, ki so se v kakršni koli malenkosti pregrešili zoper par-tizanske paragrafe. Po pripovedovanju ljudi je on ubil tudi Cankarja Jožeta, partizana Završnika in kot omenjeno oba brata Bobna.

Nikdar ni poznal šale in za vsako stvar je spre-govoril revolver. Celo partizani sami so z nekakim svetim strahom izgovarjali njegovo ime. Kdor mu ni bil po volji, je čez noč izginil.

Lani 20. oktobra je napadlo okrog 100 par-tizanov ponoči kasarno legionarjev prav v sre-dišču vasi Dev. Mar. v Polju. Vodil jih je ko-mandant Stefan. Takrat so pri kasarni ujeli ene-ga legionarja in komandant Stefan je pokazal svoje junaštvo na ta način, da je ujetega in zve-zanega s tako silo udaril s puško po glavi, da se je kopito zdrobilo. A ujetnik jim je kljub to-mu ušel in se vrnil v kasarno. — Kakor vse kaže, je bil sedaj komandant Stefan vodja razpršenega terenskega voda. Prepričani smo, da bi se bili oni trije v jami predali, če ne bi bilo med njimi komandanta Stefana, ki tega na noben način ni dopustil. Kakor pa je bil navdušen partizan, kljub temu se je raje potikal po tukajšnjih mir-nih hribih, kakor da bi šel v boj na Dolenjsko. Pred časom je bil ranjen v levico in je še zdaj nosil obvezo, dasi je bila rana že zdavnaj zace-ljena. Tako je mogel ostati na bolezenskem do-pustu v zaledju. Ko so mrtvemu roku odvezali, ni bilo mogoče nikjer najti kakšne rane. Res vzor ko-mandanta: sam je simuliral bolezen, da je ostal na varnem, brata Bobna pa je ustrelil, ker nista hotela iti na Dolenjsko.

Kaj je NOVEGA

d Iz škofijskega letopisa. Imenovani so bili: G. p. Alberik Švarc, O. Cist., za župnika-vikarja v Stični, g. Ivan Caserman, kaplan pri Sv. Jakobu v Ljubljani, za upravitelja te župnije, g. Jakob Razboršek, župnik v pokouju, za upravitelja župnije Vrhnika, g. Anton Orebar, stolni vikar v Ljubljani, za honorarnega veroučitelja na I. dr. realni gimnaziji v Ljubljani, g. Martin Stare, kaplan pri Sv. Petru v Ljubljani, za honorarnega veroučitelja na III. dr. realni gimnaziji v Ljubljani. — Odpovedal se je župnije Kočevska Reka župnik g. Jožef Kraker in odšel na službovanje na Gorenjsko. Nameščen je bil za kaplana v št. Rupertu g. Ignacij Zganjar, ki se je odpovedal župniji Sv. Gora pri Litiji.

d Obreda umivanja nog v ljubljanski stolnici so se letos udeležili sledeči starčki: 91 letni Anton Čič iz Ljubljane, 90 letni Anton Adam iz Borovnice, 86 letni Tomaž Seliškar iz Ljubljane, 86 letni Franc Bitenc iz Ljubljane, 85 letni Janez Muren iz Stopič, 85 letni Alojzij Polančič iz Ljubljane, 82 letni Jernej Bizjak iz Ljubljane, 82 letni Alojzij Lukner iz Ljubljane, 81 letni Jakob Grčman iz Ljubljane, 78 letni Jožef Šušteršič iz Ljubljane, 78 letni Tomaž Kalan iz Ljubljane in 66 letni Fran Kažnišnik iz Ljubljane.

d 60 letnica življenja je proslavil te dni Mrvar Franc, po domače Boharjev stric iz Stavče vasi pri Žužemberku. Bog živi jubilara še mnogo let!

d Lepa slovesnost na Rakovniku. Na cvetno nedeljo je bila na Rakovniku prisrčna mladinska slovesnost, katero je počastil s svojim obiskom tudi škof dr. Gregorij Rožman. Bil je namreč slovesen sprejem fantov v Marijino kongregacijo ter polaganje zaobljube. Ob pol 4, ko se je slovesnost pričela, je bila cerkev Marije Pomočnice polna zlasti mladine, tako dosedanjih članov kakor kandidatov za kongregacijo. V svojem cerkvenem govoru je škof poudarjal, da naj se svet posveti Mariji in njenemu brezmadežnemu Sreću, da bomo deležni njene obljube: namreč dobe miru. Sedaj raste nova mladina, ki hoče nov red, božji red, in hoče Bogu služiti z veseljem. Njegove zapovedi so ji svete. Med to novo mladino stopajo danes današnji kandidati. Hočemo čisto in očiščeno mladino, ki bo hodila ob materinskih roki Marijini in se krepila ob sv. obhajilu. Ta mladina je zmožna žrtve iz ljubezni in tudi največjih žrtv. Dasi jo nasprotniki preganjajo in celo morijo, vendar ne popušta in nam je že ustvarila veliko prekrasnih zgledov. Še stoletja za nami bo ostal zgled te mladine ohranjen. Spomin na te žrtve naj nas dviga. Tako bomo po Mariji Jezusu zvesti v vseh razmerah do konca. — Po slovesnosti v cerkvi je bila v dvorani zavoda krasno uspeła akademija.

d Za doktorja zdravilstva so proglasili v Padovi dr. Stanka Vrčona, doma iz svetokriške fare. Čestitamo!

d Prepovedana je vsaka uporaba vina za izdelovanje likerjev.

d Za izrednega komisarja v koferški občini Mozelj je imenovan fašist Crali Vittorio.

d Pismom se smejo prilagati samo dopisnice. Pošto ministristvo je izdalo nedavno odredbo, ki prepoveduje prilaganje znakov za odgovor pismom kakršne koli vrste. Zdaj je izšlo pojasnilo, da je dovoljeno prilagati pismom frankirane dopisnice, katerih se lahko naslovnik posluži za odgovor.

d Zanimilci pomladi nas že pozdravljajo. Na barjanskem polju so se naselili škričniki. Tudi lastovci so se pojavile v večjih skupinah.

d V starih pokrajinah so prodajo piva omeili. Rimski uradni list objavlja ministrski dekret, po katerem je v starih pokrajinah Kraljevine ustavljena prodaja piva prebivalstvu, pa naj gre za domačo proizvodnjo ali uvoženo pivo. Proizvajalne in uvozne trdnice morajo svoj proizvod odstopiti izključno vojaški upravi in vojaškim točilnicam za potrebe Oboroženih sil. Izven veljave so vse pogodbe o dobavi piva, v kolikor se že dobava ni izvršila, razen če gre za dobave vojaškim oblastvom

ali točilnicam. Prodaja piva potrošnikom je dovoljena iz zalog, ki jih prodajalci imajo, le še do 30. aprila 1943.

d Podeželske nezgode. Na Ježici stanujoča žena upokojenega železniškega nameščenca, 68 letna Marija Lahova, se je peljala na kmečkem vozu. Konj se je splašil. Žena je padla pod voz in se hudo poškodovala. — Danica Kaplanova, 19 letna hčerka posestnika v Malem Osolniku, je padla pri razkladanju drv in si poškodovala desno nogo. Jože Strajnjar, 4 letni posestnikov sin v Ambrusu, je padel z voza in si zlomil levo nogo. Lesar Marija, 11 letna posestnikova hčerka v Ribnici, si je pri padcu zlomila levo. Ivanu Anzelcu, 4 letnemu posestnikovemu sinu v Loškem potoku, je padla gramozna nosilka na levo nogo in mu jo zlomila.

d Ljubljanski ponesrečenci. Vodnik Karel, 25 letni mehanik, je padel po stopnicah in si zlomil desno roko v zapestju. Stefanija Čeh, 58 letna upokojena učiteljica, je padla doma na stanovanju s stola in si zlomila levo. Milan Cankar, 8 letni krojačev sin, si je zlomil desno nogo, ko je spodrsnil na gladkih tleh. Padla je in se hudo poškodovala na glavi 4 letna zidarjeva hčerka Nevenka Riharjeva.

d Nove odredbe pristojnih oblasti je priobčilo dnevno časopisje pod sledečimi naslovi: Odobritev pravil Društva uslužbencev državnih industrijskih podjetij. Imenovanje upravnih organov Zavoda za likvidacijo imovine upornikov.

d Še nekaj podeželskih nesreč. V gozdu je padla in se hudo poškodovala po obrazu Marija Pirčeva, 18 letna posestnikova hčerka v Mateni na Izanskem. — Veja je hudo oplazila po glavi 58 letnega kletarja Marinela Toneta v Kočevju. Pri padcu pred hišo si je zlomila levo nogo Ana Kastelčeva, 63 letna kočarica v Šumberku.

d Ponesrečenci v Ljubljani. 69 letna zasebnica Franja Prijateljica je doma v kuhinji padla in si zlomila desno roko. Anici Verhkovci, 15 letni dijakinji, je neznan zlikovec vrغل kamen v glavo in jo hudo ranil. Janko Triplat, enoletni sinček poštnega nameščenca, je padel in se poškodoval po obrazu. Justin Bojan, 14 letni dijak, je na Tržaški cesti padel z drevesa in se poškodoval po glavi. Kočevska Bruna, 14 letnega sina trgovskega potnika, je napadel hud pes in ga ugriznil v levo nogo.

d S konjem je imel gmolo. Italijanski trgovec Ballottini se na sejmu v Adriji kupil dirkalnega konja za 24.000 lir. Po kupčiji se je Ballottini napotil proti domu. Po 24 km dolgi poti je prišel v Boaro Penesine, kjer se je dirkalni konj, ponos gospodarja, zgrudil mrtev na tla. Izvedenec je ugotovil srčno kap.

Okrog sosedov

s Ranjenci — Poglavniki gostje. Ob drugi obletnici obstoja NDH, ki so jo tako v Zagrebu kakor tudi v vseh ostalih hrvatskih mestih in krajih ter v podežlju nad vse slovesno praznovali, je Poglavinik NDH povabil v svoj dvorec dvajset ranjenih hrvatskih domobrancev, ki so prebili kot Poglavniki gostje ves dan v njegovem domu. Popoldne je med nje prišel z vsemi člani svoje družine tudi sam Poglavinik ter se je z njimi dalj časa pogovarjal. Vsi ostali ranjeni vojniki v zagrebških bolnišnicah so pa tega dne dobili od Poglavnika razna darila in nagrade.

s Hrvatske visoke šole. Po zadnjih podatkih obiskuje v Zagrebu Višjo pedagoško šolo, Visoko trgovsko šolo, Umetnostno akademijo in Glasbeno akademijo 1433 slušateljev. Med temi je 873 dijakov in 578 dijakinj.

s Hrvatje ne bodo stradali. Hrvatske oblasti so uradno sporočile, da je prehrana vseh hrvatskih pokrajin, kljub divjanju odmetniških skupin po Bosni, ki so pred seboj uničile vse, do česar so prišle, do nove žetve zagotovljena. To pa predvsem zaradi naklonjenosti italijanskih in nemških vojaških in civilnih oblasti, ki so odredile dovoz hrane iz Italije in Nemčije tudi za kraje, ki spadajo pod njihovo vojaško področje.

s Bivši glavni ravnatelj Poštne hranilnice je govoril. Konec marca se je vrnila v Belgrad nova skupina 436 srbskih vojni ujetnikov, ki bodo sedaj v domovini stali ministrskemu predsedniku generalu Nediću na razpolago vse svoje sposobnosti in zmožnosti za obnovo Srbi-

Podružnica uprave

»Domoljuba«, »Bogoljuba«
»Slovenca«, »Slov. doma«,
na Miklošičevi cesti št. 5

redno posluje. Sprejema naročnine in oglase ter daje tozadevna pojasnila. — Tam lahko kupite vse doslej izšlo Slovenske knjige.

je. Nove Nedičeve sodelavce je na železniški postaji sprejel in pozdravil srbski minister za narodno gospodarstvo dr. Milorad Nedeljković s krajšim nagovorom, v katerem je med drugim poudarjal: »Ni več sedaj tiste Jugoslavije, ki je povzročila največ nesreč in trpljenja ravno nam Srbom in ki je delala na to, da se uniči srbski narod.« Kakor znano je dr. Milorad Nedeljković v bivši Jugoslaviji zavzemal dolgo vrsto let položaj glavnega ravnatelja Poštne hranilnice v Belgradu.

s 1–2 kg volne morajo rejci na Hrvaškem od vsake ovce oddati dravi.

s Pridna Gorenjska. Po »Kärntner Zeitung« posnemamo: V letu 1942 so na Gorenjskem nabrali za vojno zimsko pomoč 3.110.000 mark, 12.000 kg marmelade in sadnih sokov in 25.000 raznih šalov, copat in blazin, ki so jih žene napravile za vojake.

s Komisarjat za begunce v Belgradu je pokazal uspešno delo v pogledu preskrbe malih otrok, zakaj dosedaj je popolnoma preskrbel že nad 1300 otrok. Po raznih krajih v Belgradu so razmestili okoli 250 otrok, po raznih domovih v notranjosti Srbije blizu 800, pri zasebnikih pa nad 500. Sploh komisarjat zelo skrbi tudi za matere z majhnimi otroki.

s Jubilej Hinka Nučiča. Naš rojak Hinko Nučič, ki že od leta 1912 deluje kot priznani gledališki umetnik v zagrebškem gledališču, praznuje te dni 60 letnico svojega rojstva. Za to priliko objavlja zagrebški dnevnik »Hrvatski Narod« članek, v katerem slavi Nučičeve umetniške sposobnosti in poudarja dejstvo, da Nučič kot gledališki umetnik pripada ves hrvatskemu gledališču, kateremu je dal svoja najboljša leta, vse svoj talent in vse svoje znanje. Pisec članka omenja njegovo delovanje kot igralca, režiserja, gledališkega pedagoga in končno kot dramskega pisatelja. Zanj trdi, da je pravi »mojster odra, ki sijajno rešuje tudi najtežje umetniške naloge. Slavljence zagrebškega gledališkega občinstva je ves čas vzdrževal tesne stike tudi s slovenskim gledališčem ter je pogosto gostoval na raznih slovenskih odrih. Nučiču želimo ob njegovem življenjskem jubileju tudi mi še mnogo sreče v njegovem nadaljnjem umetniškem udejstvovanju.

s Za domovino. Nemški listi pišejo, da je štajerski kmet Hans Lichtenegger izgubil v vojni vse svoje sinove. Ko je ležal te dni v bolnišnici, kjer je preстал nevarno operacijo, ga je doletela vest, da je padel tudi njegov najmlajši sin.

s Kmetijsko strokovno šolo so lani v novembru izročili svojemu namenu v Trzinu. V šestih razredih je bilo 21 fantov in 75 deklet. Prihodnjo jesen bodo v Trzinu odprli obrtno poklicno šolo.

s Italijanščina in nemščina pri zrelostnih izpiti. Po odredbi hrvatskega prosvetnega ministra lahko učenci hrv. klasičnih gimnazij in učiteljišč pri zrelostnem izpitu izbirajo med italijanščino in nemščino. V realnih gimnazijah je določena za zrelostni izpit nemščina.

s Silosi si bodo pomagali. Gorenjski tednik piše, da je zaradi pomanjkanja krme obotela več posestnikom v Kresnicah goveja živina, posebno breje krave in so nekatere celo poginile. Kmetom priporočajo, da grade silose in s tem pripravijo zalogo močne zimске krme. Pa tudi mleka bodo imele krave več.

s Prvi tenor hrvatske opere Slovenec Jože Gostič je sodeloval na velikih glasbenih prireditvah Verdijevega tedna na Dunaju od 4. do 11. aprila.

POBEGU UJETNIK

PRIGODE UJETEGA NAPOLEONOVEGA VOJAKA

»Prosim, ne mučite me takole je vzkliknil Ronald. Prišel sem vendar, da vam povem nekaj prav neprijetnega, kako za božjo voljo pa naj storim to, če me sploh ne pustite do sapa priti. Gre vendar za mojo sestro. Sami boste uvideli, da tako ne more iti naprej. Za njo je sramotno, pa je tudi sicer brez pomena. Vi niste mož, ki mu morem dovoliti, da stopi v zvezo z mojo sestro. Nekaj strašnega je zame, gospod St. Ives, da vam to rečem. To se mi zdi prav tako, kakor da bi tolkel človeka, ki je že na tleh; to sem povedal tudi majorju.«

»Sramotno je; brez pomena; niste mož, sem ponavljal zamišljeno. Mislim, da razumem take besede in se bom potrudil, da stvar uredim.«

Vstal sem in odložil svojo smotko. »Gospod Gilchrist, sem prišel in se poklonil, prejel ko odgovorim na vaše popolnoma umevne besede, mi dovolite, da se vam predstavim kot snubec vaše sestre. Sem ugleden mož, na kar pa na Francoskem ne damo dosti, toda iz stare rodovine; to pa se cenijo vse povsod. Moja bodočnost je vsekakor več ko povprečna; dohodki mojega strica znašajo kakih trideset tisoč funtov na leto, čeprav priznam, da se nisem natančneje poučil o tej reči. Lahko ga cenim tako med petnajst in pideset tisoč; manj ni na noben način.«

»To se vse lahko reče,« je odgovoril Ronald in se pomilovalno nasmehnil; »na nesrečo pa je to vse v zraku.«

»Oprostite,« sem ugovarjal in se smejal. »Za prav, moj dragi St. Ives, ampak jaz imam v mislih tole: Vi tega ne morete dokazati. Lahko je tako, lahko pa tudi ni. Ne morete nam pripeljati človeka, ki bi potrdil vaše besede.«

»Prosim!« sem vzkliknil, planil kvišku in odhitel k mizi. »Morate mi oprostiti za trenutek. V tem sem hitro napisal naslov odvetnika Romaina. »Tu imate pričo, gospod Gilchrist! Dokler mu ne pišete in ne dobite od njega negativnega odgovora, moram zahtevati, da ravnate z menoj kot poštenjakom in skrbite, da to storite.«

Sprva sploh ni mogel spregovoriti besedice. »Prosim vas, oprostite mi, St. Ives, verjemite mi, nisem imel namena, da bi vas žalil. Ampak ta vaša ženitna ponudba je popolnoma nemogoča. Vaša in naša država se vojskujeta med seboj in vi ste ujetnik.«

»Moj prednik za časa lige,« sem odvrnil, »se je poročil s Hugenetinjo in je jezdit po svojo nevesto dve sto milj skozi sovražno deželo. In zakon je bil srečen.«

»Vse lepo,« je prišel, pogledal skozi okno in iznova umolknil. »Potem — potem pa je še tista zadeva z Goguelatom —

»Kaj?« sem vzkliknil in planil kvišku. »Ronald, tako pa se vi ne vedete. Vem, odkod imate te besede. Nek strahopetec vam jih je položil na jezik.«

»St. Ives, zakaj mi delate vse tako težko? Da govorim odkrito, jaz ne morem sprejeti ženitne ponudbe od človeka, ki je obdolžen take reče!«

»Zaradi tega, ker sem imel častno zadevo, ki se je nesrečno končala, pa zavračate mojo ponudbo vi, mladi vojak ali vsaj hodoči vojak? Sem vas res prav razumel?«

»Moj dragi prijatelj,« je zajekal, »vi lahko obračunate svoje besede, če vam je drago. Trdite, da je tisto bila častna zadeva. Je pa v resnici bila? Jaz ne vem.«

»Ali veste, kdo bo pred sodiščem glavna moja priča? Arthur Chevenix.«

»Ej, to mi je vseeno,« je zavpil, planil s stola in tekal po sobi sem in tja. »Pa jaz nočem; ne želim; sicer pa je popolnoma vseeno, kaj jaz storim ali ne storim; moja teta ne bo še slišati hotela nič o tem. Za Boga, si ne morete misliti, kaj poroče ona!«

»Ronald, veste, ne smete pozabiti, da se boriva z ostrim mečem. Ženitna ponudba je kočljiva reč. Vi ste navedli razne izjave in tezi; da opravčite svoje razmišljanje v tej zadevi; prvič, da sem alpar, drugič, da se na-

jini državi vojskujeta med seboj in tretjič, no, ne bom govoril dalje. Mislim, da mi ni treba, da bi vam povedal, da ne bi mirno prenašal take očitke, če bi jih rekel kateri koli drugi človek, toda moje roke so vezane, kar se tiče vaše osebe. Jaz sem vam dolžan toliko zahvale, niti ne govorim o ljubezni, ki jo gojim do vaše sestre, da me lahko žalite kolikor vas je volja, ne da bi vas klical na odgovor.«

Pri prvih besedah bi bil on rad nekaj rekel vmes, zdaj pa, ko sem končal, je stal pred menoj in ni dolgo časa spregovoril besede. »St. Ives,« je rekel nazadnje, »mislim, da je najboljša, da grem. Nisem imel namena, da bi vam rekel, kaj sem, in prosim vas, da mi odpustite. Ali mi boste dali roko še enkrat?« je zajekal jokaje.

»To se ve, da,« sem odvrnil. »Kar je bilo, je bilo. Da ste mi zdravi, Ronald!«

»Da ste mi zdravi, St. Ives!« je odvrnil. »Silno sem žalosten.« In tako rekoč je odšel.

Okna moje sobe so držala proti severu, na hodnik pa je svetloba prihajala od trga sem. Zaradi tega sem lahko videl, kod je Ronald šel, kako je bil potr in da se mu na trgu ni pridružil nihče drugi kot major Chevenix. Moral sem se smejati, ko sem videl njega. Zdaj sem bil prepričan, da bodo za čas mojega bližnjega bivanja na Francoskem stvari prav vse, da pripravijo Floro do tega, da pusti vsiljivega Francoza in vzame Chevenixa. Sicer nisem dvomil, da se bo branila, vzlic temu mi pa ta misel ni nič kaj prijala; zaradi tega sem sklenil, da jo opozorim, da bo pripravljena za boj.

Da bi jo neutegoma obiskal, je bilo brez pomena, vendar sem si obljubil, da krenem zvečer v Swanston, čim prej mi bo mogoče. Ta čas pa sem se moral pripraviti za potovanje in vse promisliti. Tu v Edinburgu je bilo morje komaj štiri milje daleč; toda misel, da bi na slepo srečo poiskal katerega koli ribiča s klobukom v eni roki, pa bodalom v drugi, se mi je videla tako obupna, da mi ni kazalo drugega, kakor da zopet krenem skozi severne obmejne kraje in še enkrat potrkam pri Burchellu Fencu. Toda za to bi bilo treba denarja; ker pa sem bil izročil bankovce Flori, mi je ostalo samo še kakih petnajst sto frankov. Prav za prav bi moral reči, da sem ta denar imel, a zopet ne imel, ker sem potem, ko sem zajtrkoval pri gospodu Robbieju, vložil ves ostali denar, razen za kakih trideset frankov drobiža v neki banki v George Streetu za račun Rowleyja. To naj bi bilo darilo zanj, če bi jaz moral nenadoma odpotovati. Ko sem pa zdaj premislil vso to zadevo, sem poslal Rowleyja s kolkardo na pokrivalu nazaj v banko, da dvigne tistih petnajst sto frankov.

Ni bil dolgo zunaj, ker se je že vrnil ves rdeč v obraz in z vložno knjižico v roki.

»Ni mogoče, gospod Anne,« je rekel.

»Kaj pa se je zgodilo,« sem vprašal.

»Veste, gospod, našel sem banko, ne da bi se bil zmotil, vendar je nekaj strašno preplašilo. Ob vratih v banko se je potikal nek človek, ki sem ga na mah spoznal! Ali veste, kdo da je bil, gospod Anne? Prav tista rdeča suknja, ki sem z njim zajtrkoval dolj v Aylesburgu!«

»Si pa prepričan, da se nisi zmotil?«

»Ne, nisem se. Ni bil gospod Lavender, ampak oni drugi. Kaj se pa ta potika tod? sem rekel sam pri sebi. Tole pa ni nekaj v redu!«

»Se ve da nile sem mu pritril.«

Hodil sem po sobi sem in tja, pa razmišljal. Nemogoče je, da bi bil ta burič iz Bow Streeta slučajno tukaj; vendar bi bilo golo naključje, da bi bil ta človek, ki je Rowley nanj nameril pri Zelenem dragoncu v Aylesburyju in ž njim govoril, zdaj kar iznenada na Škotskem in to pred vrati banke, kjer je Rowley imel naloženo svoje imetje!

»Te on ni videl, Rowley?«

»Bodite brez strahu! Če bi me bil prepoznal, bi vi nikoli več ne videli mene. Nisem tak trap, gospod!«

»Dobro, dragi moj! Vtakni vložno knjižico zopet v žep! Bojim se, da je sploh ne boš mogel rabiti, dokler se me popolnoma ne iznebiš.«

»Preden se vas ne iznehim, gospod?« je ponavljal Rowley. »Jaz vam pa rečem samo toliko, da brez mene ne pojdete nikamor.«

»Bom, bom, moj dragi! Celo prav kmalu se bova morala ločiti, nemara že jutri. Zgodí se pa zavoljo mene, veš Rowley. Moram te celo prositi, da ostaneš tukaj v sobi vse do tlej, da se ne poslovim od tebe. Pomisli pa, da mi zdaj samo tako lahko služiš, dragi!«

»Ker že tako želite, bom kajpada to storil,« je vzkliknil.

»Moje geslo je: Ne stori ničesar samo ne poll Vedno in popolnoma sem vaš, v življenju in smrti! Res sem!«

»Ker že tako želite...«

Do večera ni bilo mogoče ničesar ukreniti. Zdaj mi ni preostajalo nič drugega, kakor da čim prej govorim s Floro, s svojim edinim bankirjem. Toda pred večerom še misliti nisem mogel nato. Moral sem poskusiti, da se tolažim s branjem »Caledonskega Merkurja« z vsemi njegovimi slabimi vestmi o francoskem vojnem pohodu in zapoznelimi poročili o umiku iz Rusije. In ko sem sedel pri oknu in pregledoval abotne domače vesti, mi je pogled iz nenada obstal na sledečih besedah: »Hotel Dumbreck. Pravkar dospel: grof St. Ives.«

»Rowley!« sem zaklical.

»Prosim, gospod Anne?« je odgovoril Rowley v skrbah.

»Pridi in poglej si tole, dragi moj,« sem mu rekel in pomolil časnik.

»Za vrata! To je on; prav gotovo.«

Prav gotovo, Rowley. Za petami je nama. Prišel je da sta on in tisti človek iz Bow Streeta prišla ob istem času. Zdaj pa imam! Divjačina, psi pa lovec, vse je lepo skupaj tukaj, v tem mestu!«

»Kaj pa boste zdaj storili, gospod? Prosim, pustite mi, da vzamem jaz vso reč v roke. Dajte mi samo minuto časa, da se preoblečem in stopim v ta hotel, gospod, da vidim, kaj da namestava.«

»Še pred vrata mi ne stopi; ujetnik si tukaj, Rowley, razumi vendar! Saj sem jaz tudi, najmanj skoraj. Če se pokažeš na ulici, je zame smrt.«

»Vendar, gospod, je odvrnil Rowley.

»Za dobro, Rowley, vedno moram to imeti v mislih. Pa reci gospodinji, da si se prehladil ali kaj takega. Ne smeva pustiti, da bi gospa Mc Rankine prišla kaj sumiti.«

»Da sem se prehladil je vzkliknil in mahoma pozabil na svojo potrtost. »Drži, bo šlo, gospod Anne.«

In prišel je kihati in kašljati in si brisati nos, da sem se mu moral smejati.

»Vam povem, na vsako zvijačo se razumem,« je dejal ponosno.

»Potem je vse dobro.«

»Mislim, da je najbolje, da kar grem in ji pokažem, kako sem prehlajen. Lahko grem!«

Odgovoril sem mu, da gre lahko in izginil je dobre volje kot bi šel žogo brcat.

(Nadaljevanje prihodnjič.)

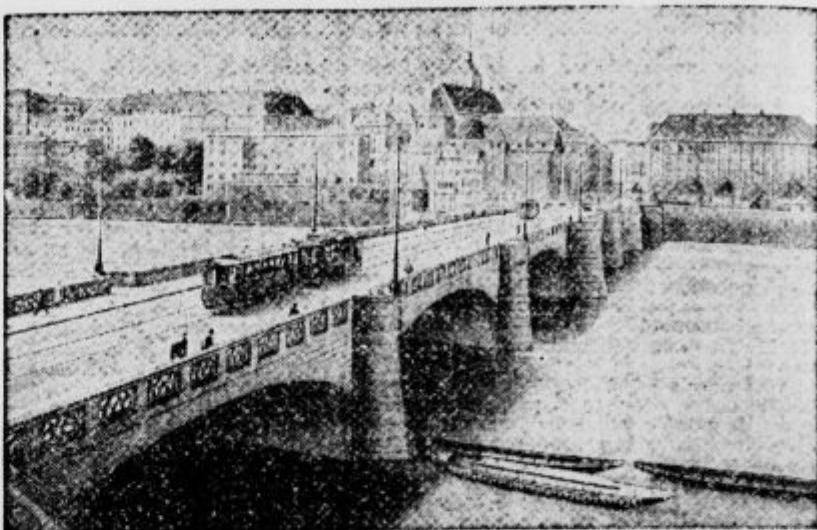
Švica in njeni svobodni sinovi

Peva Švica po planinah,
jasno v jasnih visotinah
jeka pesem od pečin
prosto, kot je Švice sin.

Švica je zveza 25 držav (kantonov), ki imajo sicer samoupravo, v važnih zadevah pa jih vodi zvezni svet, kateri izvoli vsako leto novega predsednika. Sedež zvezne vlade je v Bernu ob reki Aari.

V Švici žive iz večine Nemci (70%), na zahodu bivajo Francozi (22%), na jugu Italijani (7%). Ob porečju gorenjega Rena in Inna se nahaja 1% Retoromanov, ki govorijo italijanščini podobni jezik. V Švici je tri petine protestantov in dve petini katoličanov. Za predsednika zvezne republike izvolijo običajno vsako leto pripadnika druge narodnosti, ne glede na število njenih pripadnikov. Zdaj je n. pr. Italijan švicarski državni poglavar.

Švicarski kmetje redijo po planinah živino, na visoki stopnji je obrt, mnogo denarja prinašajo v Švico tujci, ki prihajajo zaradi prirodnih krasot in znanih zdravilišč.

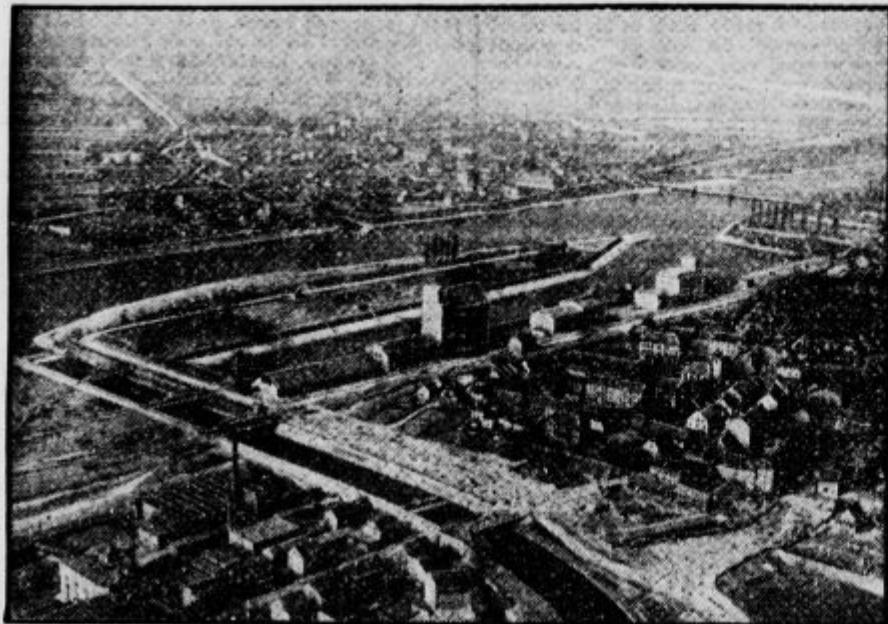
Stari del mesta Basel z delom mosta čez Ren

Mesto Luzern, glavno zbirališče tujcev v Švici ob Vierwaldstättskem jezeru

Švicarski zvezni parlament v Bernu

Veliko trgovinsko mesto Basel

Švico prepreza gosto železniško omrežje. Celo na gorske vrhove vodijo do razgledišč posebne proge. Zaradi lege med kulturno visoko razvitimi evropskimi deželami je postala Švica središče svetovnega prometa.

Zvezna republika Švica meri nad 41.000 kvadratnih kilometrov in šteje skoraj 4 milijone prebivalcev. Je torej skoraj devetkrat toliko kot sedanja Ljubljanska pokrajina, ki šteje 352.000 prebivalcev.

Švica je najstarejša republika na svetu, stara je že 650 let. V Švici nimajo stalne armade, toda vsak moški v gotovi starosti, če je sposoben, spada v švicarsko milico; tako ima tudi vsak moški doma vse potrebno orožje in uniformo za vpoklic v vojno. Švica lahko postavi na ta način 500.000 mož močno armado. V Švici je največ električne napeljave na celem svetu po številu prebivalstva in njenj površini; 99% domov ali hiš je ondi z elektriko razsvetljenih in 85% razdalje železnice goni elektrika. V Švici izbija trikrat toliko dnevnikov kakor na Angleškem. V švicarskem kantonu Glarus je že star običaj, da ženin svojo izvoljenko snubi s tem, da ji podari lonček s kako dišečo živo rožo. Ako dekle rožo zaliva in jo ima na oknu, je to znamenje, da ga bo vzela, drugače pa ne.

KRALJIČEK

ljudska povest. Podmašil France Premrl

Takrat se je trdno in sveto zarekla, da ne bo nikdar več prelomila svoje besede. Če bi pa se dala vendar kaj storila in bi prišel stric temu na sled, bi utegnili imeti še hude posledice... Ne, bolje je, da tega ne tvega!

Toda Evine hčere so vedno bolj prebrisane in zvile kot Adamovi sinovi. In ljubezen stori še ostalo. Tako je našla tudi Majda uredstvo, da stopi z Janezom v zvezo, ne da bi prekršila obljubo, ki jo je dala stricu. Poslala je Kraljičku — za njegov takraten naslov je itak vedela — pismo, ki prav za prav ni bilo pravo pismo, ampak le prazen, bel pišmiki papir. Nobenega stavka, nobene besede, nobene črke ni napisala nanj; položila je med skupaj zgrnjen list le dve suhi cvetki — spominčino in vrtnico — in vse skrbno zaprla v močno ovojnico. Da mu to ona pošilja, sprevidi Janez lahko iz naslova z njeno pisavo, katero gotovo pozna. In tako je tudi bilo. Kraljiček, ki je bil v tistem času v Mariboru, se je prestrašil, ko je prejel pismo z naslovom, napisanim z Majdino roko. Naglo je odprl kuverto, potegnili ven pišmiki papir, debelo pogledal in zazijal ter osuplo strmel v prazen list. Hipoma pa ga je prevzelo srčno veselje.

»Ti ljubo, ti dobro, ti iznajdljivo dekle!« je ponavljal in poljubljaj kar naprej cvetlici. Majda mu je napravila tako neizmerno veselje, da je menil, da bi ne bilo predrago plačano z enim letom njegovega življenja. Drugo jutro je poslal dekletu pismo, ki ravno tako ni vsebovalo nobene napisane besede in niti najmanjšega pisanega znaka, ampak tri živoroče cvetke, ki jim v domačih krajih splošno pravijo »goreča ljubezen«. Majda je bila nadvse srečna, ko je prejela od Janeza ta o ljubezni govoreči znak. In sedaj se redno vrstijo ti nemi ljubezenski pozdravi, ki so bili sedaj v tej, sedaj v oni cvetlični podobi, med obema zaročencema sem in tja.

V srcu mladeniča, ki je imel ravno tako živo domišljijo kot močno čustvo, je silila ljubezen, ki se je upala na zunanje in malo pokazati, tem bolj globoko na znotraj in ga je erezela skoraj s čudno tesnobo. Saj je bila Majda do sedaj tudi edina, ki je pokazala do njega, Kraljička, pravo, iskreno, srčno ljubezen. Na svojo mater se je mogel mladenič le še medlo spominjati. Cim daljša je bila razdalja, ki ga je ločila od Majde, tem bolj živa je bila njena podoba v njegovi duši. Z vedno bolj mikavno, krasnejšo in popolnejšo Majdino postavo ga je mamila domišljija in jo je obdajala kar s svetniškim sijem, tako da jo je naravnost oboževal. Delal je še bolj pridno kot kdaj koli in je skušal na vse načine čim več denarja zaslužiti, toda predvsem zaradi Majde, da bi ji mogel nekoč napraviti življenje čim boljše. Vse svoje misli in ravnanje je usmeril nanjo. Svoje verske dolžnosti je izpolnjeval precej zvesto kot prej, le da je vedno bolj izgubljal izpred oči višji smisel in smoter verskega življenja, ker je postala že Majda njegova najvišja dobrina. Če je molil, je samo za to edino in gorečo prosil, da naj Bog ohrani Majdo zdravo ter jo obvaruje pred vsako nevarnostjo. V cerkvi pri nedeljski službi božji je pač bral iz svoje molitvene knjižice; a ležale so tu pa tam med strannimi molitveniki cvetke, ki mu jih je Majda poslala. Te je opazoval vedno znova in je obračal svojo pobožnost veliko manj na ljubečega Boga kot na svojo ljubo Majdo. Da tako ravnanje pač ne prinaša blagoslova, na to Kraljiček ni pomislil.

Drugo leto svojega bivanja v tujini je preživljal na Dunaju, in tedaj je začel že dneve šteti, kdaj se bo smel vrniti. Toda ura vrnitve je bila prej, kot jo je pričakoval.

X.

Mojstru Jerneju je ostalo po nekdanji pljučnici še vedno nekaj posledic. Svoje običajne sprehe je moral večkrat opustiti, ker mu je srce nagajalo, in v drugem poletju so mu začele otekati noge. Toda dolgo časa ni hotel ne sebi ne drugim priznati, da z njegovim zdravjem ni vse v redu. Delal je še bolj marljivo kot prej v delavnici in je rekal na ljudi, ki so poizvedovali o njegovem zdravstvenem stanju, še bolj erdito kot sicer. Dekletu Majdi ni mogel prikriti svoje težke sapa in postopne oslabelosti. Nekeč ga je prosilo dekle:

»Toda, stric, pojdite vendar k zdravniku ali pa ga pokličem k vam; bolje je prežgodaj kot prekasno.«

»Kaj? Zdravnika?« je vzkipek stari. »Zdravniki se razumejo na bolezni vsi skupaj eno figo. In iz starega človeka ne more narediti mladega niti najboljši zdravnik.«

»Stric, saj vendar niste še tako stari.«

»Samo deset let mi manjka, pa bi bil trikrat starejši od tebe. Sedaj pa izračunaj.«

»Če čutite starost, bi se morali bolj varovati in ne toliko delati.«

»Od dela živimo. In kdo naj pa opravlja delo namesto mene?«

»Od dela živimo.«

»Pišite Janezu, naj pride domov, da vam pomaga.«

»Aha, odtod piha veter! Ne, ne, ti trapasto punče. Fant ostane v svetu, če mi bo tako kazalo, še nekaj let... Sedaj tudi vem, odkod je tvoje usmiljenje do mene.«

»Stric, mene v resnici skrbite in se bojim za vas.« je zaklicala deklica. Nato je odšla namrdnjena skozi vrata.

Ker se je pa Godrnjačevo stanje poslabšalo, se je moral slednjič le vdati, da pride zdravnik. Ta je ugotovil, da se pričinja prava vodenica, pripočel je kolikor mogoče mir in je predpisal zdravlilo, ki je bolezen nekoliko olajšalo, toda nikakor odstranilo. Kraljičku je pisal urar še bolj pogosto, toda nikdar ni omenil svoje bolezni. Z muko in težavo se je obdržal bolnik še celo poletje pokonci, je delal več ali manj v delavnici in je odpravljaj svoje odjemalce bolj godrnjavo kot kdaj koli. Svoje običajnega potovanja o Vseh svetih ni mogel več napraviti. Otok je šel više in više po telesu in je dosegel o božiču tako stopnjo, da je spoznal zdravnik za potrebno, da mu odvzame vodo. S tem ee je čutil bolnik precej olajšanega, vendar je vedno bolj slabe. Ze dolgo ni mogel več v postelji ležati, ampak je moral prebiti noč in dan v naslanjaju. Cim bolj je trpel, tem bolj je bil zadrtčen, nepotrpežljiv in nataknen. Majda je bila na hudi preizkušnji v potrpljenju, in to tem bolj, ker ni hotel imeti bolnik razen nje nikogar drugega poleg sebe. Le tu in tam je dovolil, da se je moglo dekle kdaj malo prestopiti, da jo je nadomestovala ponoči njena starejša sestra Lucija... Dvakrat mu je prinesel župnik sveto bhajilo na dom, toda o svetem poslednjem olju ni hotel stari čudak nič slišati. V eredi postnega časa pa je bilo njegovo stanje tako preteče, da mu je moral župnik reeno prigovarjati, naj sprejme še poslednji zakrament za bolnike. Godrnjaje je bolnik v to privolil. Nato je sam zahteval, naj bi prišli k njemu župan in dva druga občinska moža, češ da ima še nekaj urediti. Ker ni več mogel sam pisati, je naredil pred tremi pričami ustno oporoko in je izročil po njej svoje podjetje in svojo hišo z vso opravo ter tudi vrt svojemu dolgoletnemu pomočniku Janezu Kraljiču, Kraljičku, v popolno last. O naloženem denarju, o kakem drugem imetju ni nič omenil. Ko ga je župan vprašal, ali ne namerava kaj odrediti tudi o svojem morebitnem denarnem premoženju, je bolnik ekremžil obraz v čuden nasmeh in nato zagodrnjal:

»Vee drugo naj gre svojo pot.«

»Pozneje je rekel Majdi na kratko:

»Zate sem poskrbel. — Janez je veak primer zagotovljen.«

Dekletu se je odvalil kamen od srca. Ko se je hotela zahvaliti, se je Godrnjač obregnil:

»Pusti to! — Tvoja plača, ki jo imaš še dobiti, je v spodnjem predalu. Lahko jo vzameš.«

V naslednjih dneh so napadale bolnika večkrat srčne slabosti, da ee je bilo bolj najhujšega. Tedaj je ukazal dekletu:

»Piši Janezu na Dunaj, da naj pride nemudoma domov... Toda ne mešaj v pismo nobenih traparij, ampak piši na kratko, da sem na smrt bolan in hočem še nekaj z njim govoriti, preden umrjem. Nato pika in nič več. Pismo mi boš dala potem prebrati.«

Majda ee je stričevega naročila zelo razveselila in vendar ji je bilo tudi bridko pri srcu. Tako rada bi napisala v pismo par ljubih, prišrnkih besed, toda na to ni smela niti misliti, ker bo stric potem pismo prebral. Tako je, sporočila le na kratko o mojetrovi bolezni in o njegovem naročilu, naj pride domov, in je sklenila z besedami:

»Srčen pozdrav od strica in od mene, Majda.«

Stari je potem prebral pismo, ki mu ga je dala, počasi do konca in je nato zagodrnjal:

»Srčni pozdrav bi si lahko prihranila. Pozdrav sam bi bil čisto dovolj. Pa naj bo! Oddaj pismo sedaj hitro na pošto.«

S temi besedami je sam zalepil ovojnico.

Majdino srce je bilo v teh dneh polno hrepenjenja in nemira. Skoraj do ure natančno je izračunala čas, kdaj bi moral Janez priti. Danes je ponedeljek. Do jutri zvečer pride pismo gotovo na Dunaj. Pojutrišnjem popoldne lahko Janez že odpo-tuje in v četrtek popoldne se utegne že pripeljati e pošto do Tolmina. In res se ni ušela v svojem računu.

Ze v četrtek popoldne je oblekla Majda boljše obleko, česar ni Godrnjač z nekoliko nevoljo prezrl. Ob štirih, ko je prispel poštni voz na Gorjansko, je stala dolgo časa ob kuhinjskem oknu in gledala proti pošti na trgu. In zares, prikazala se je izmed hiš visoka moška postava v sivi obleki, s kovčgom v roki in polnim plaščem na drugi roki. Tedaj je že šinila Majda skozi vrata in mu stekla naproti.

»Janez! Janez! Janez!« je klicala. »Slednjič ee spet vidiva. Kako me to veseli! Bodi pozdravljen!«

»Majda, moje najdražje na svetu! Pozdravlje-«

»Majda, moje najdražje na svetu!«

nat« je zašepetal mladenič, vee prevzet ob pogledu nanjo in ji stisnil z obema rokama njeno desnico.

»Janez, kako si lep!« — Še mnogo lepši kot tedaj, ko si odšel. In prav nič niti ne šepaš več, ee je radovala.

»To je naredil čevljar na Dunaju s svojim umetnim čevljem,« je pojasnil smehljaje. »ti, Majda, si desetkrat lepša kot jaz; le blede si videti.«

»Moj Bog, prestat sem morala hude čase.«

»Kako dolgo je mojster že bolan.«

»Eno leto in še več.«

»Tako dolgo že? In mi niste o tem nič sporočili.«

(Nadaljevanje prihodnjic.)

ČUDA božje narave

Speče rastline

Poslednji žarki zahajajočega sonca so še enkrat poljubili pozlačene vrhove dreves. Nato je legel na trdno zemljo večer. Vse se pripravljalo k počitku. Tudi rastline so se utrudile in zapirajo cvetne čaše, da se zdi, kakor bi se hotele tudi one odpočiti od težkega dnevnega dela. Marjetica zapre svoj cvet, kmalu za njo se spravlja k počitku rumenoglavi regrat in tudi slakov cvet je postal zaspan. Celo listi nekaterih rastlin postanejo zaspani, se povesejo in klonejo ob steblo.

Po premikanje listov in cvetov nastane, ker se menjava svetloba ali toplota. Poskusi so pokazali, da se nekateri cvetovi ob jutranji toploti odpro, ob večernem hladu pa zapro. Ako prenesemo tulipan ali podlessek, ki imata še zaprto cvetno časo, v prostor, ki je le za

Kadar je bučnemu listu prevroče, se lepo povese in postane mehak, da ga lahko veter hladi.

nekaj stopinj toplejši, tedaj zapazimo, da se njihove čaše polagoma odpirajo. Ker se to dogaja tudi ponoči, nam poskus pove, da vpliva na tulipanov in podleskov cvet le toplota. Pri drugih rastlinah pa povzroča spanje svetloba. To opazimo n. pr. pri košaricah, kaktajah in lokvanjih. Končno poznamo tudi rastline, na katere vpliva deloma svetloba, deloma toplota. Zakaj rastlina spi in kako se vse to premikanje dogaja, je zelo zamotana zadeva, s katero so si belili glave že razni botaniki in naravoslovci. Na živih zgledih naših domačih rastlin in na čudoviti rastlini mimozi si bomo najlepše ogledali rastlinsko spanje.

Ze vsakemu se je dogodilo, da je pozabil zaliti rastlino, rastočo v loncu. Opazil je, da je prav kmalu zvenela, njeni listi, poprej vodoravno ali pokoncu rastoči, so se povsili in postali mehki in voljni kakor blago. Cvetica je oddala preveč vode, njene koreninice pa jo ob pomanjkanju vlage v zemlji niso mogle več z njo oskrbovati. Rastlina je kakor vsako živo bitje zgrajena iz drobnih delcev — celic imenovanih — ki sestoje v glavnem iz vode. Ako ji odvzamemo le nekaj potrebne vlage, mora zveneti. Po tem načinu deluje tudi brazilska rastlina mimoza (mimosa pudica).

Če se te rastline dotaknemo s prstom ali kakim drugim predmetom, se listki, ki so podobni akacij, hipoma prično premikati navzgor in se po dva in dva nasproti si stoječa listka sprimeja. Pri močnejšem draženju se povesejo celo listni peclji in rastlina zapade v nekakšno spanje, ki pa ima seveda svoj namen.

Mimoza ali kakor bi ji po naše rekli sramežljivka, raste po pustih krajih Brazila. Sočno zeleni listi gotovo premamijo marsikatero večjo žival, pa tudi hrošči in drugi zajedalci se mimoze nega listja ne branjajo. Ko se hrošč

vsede na list mimoze, da bi obedoval, razdraži posebne stanice, ki izovejo premikanje in zapiranje listkov. Seveda se živalca prestraši in odleti. Če je škodljivce podjetnejši, se sunkoma spusti še peclj, kot bi se list prelomil, da mora nepoklicani obiskovalec pustiti izdatno kosilce. Pa mojstrovina mimoze gre še dalje. Večjih živali, ki bi rastlino vso požrle, se ubrani s trni. Žival si pač ne more misliti, da brani tako mirna rastlina zahrbtno orožje. Pri dotiku se listi zapro, listni peclji se pritisnejo ob steblo, pri listnih pazduhah pa se pokažejo kratki, a ostri trni, da živali mine vsa požrečnost. Mimozi listki se zapirajo tudi ponoči, ob nevihtah, močnem vetru in dežju, da tako prepreči ali preveliko oddajanje vode ali pa, kar je tudi verjetno, se rastlina tako obvaruje, da bi rosa in deževne kapljice ne zamašile dihalnih odprtin.

Gotovo bo vsakega zanimalo, kako more rastlina premikati liste. Da bomo to razumeli, se povrnimo k cvetici, ki smo jo pozabili zalivati. Listi, ki imajo celice napolnjene z vodo, so trdi, krhki in stoje v naravni legi. Ko rastlina izgubi vodo, zvane in se listi povesejo. Mimoza pa ima pri listih in pecljih skeptih posebne celice, napolnjene z vodo, ki jo lahko po mili volji oddaja in z njo znova celice napolnjuje. Kadar je rastlina napadena, in tudi zvečer iztisne vodo iz celic pod kolencem nameršenih. Ker pa so zgornje celice močno napolnjene z vodo, nastane močan pritisk navzdol, ki prisili, da se listni peclj povese. Kakor hitro se nabere v praznih stanicah zopet voda, se ta pritisk izravna in list se polagoma dvigne.

Kajne, kako preprosto si zna mimoza pomagati. Drobnja kapljica vode dela pri njej neverjetne stvari. Človek pa si z vsem svojim umom ne more s kapljico vode nič pomagati. Stvarnik je položil v cvetice toliko zanimivosti, da je imel veliki pesnik in modrijan Indijec Tagore prav, ko je rekel: »Bog se naveliča velikih kraljestev, nikoli pa ne drobnih cvetk.«

Pa tudi pri nas imamo nekaj »spečih« rastlin. Najbolj znana je zajčja ali kislja deteljica, tudi božji kruhek (oxalis acetosella) nazvana rastlina, ki s svojimi tremi listki prerašča tla svetlih gozdov. Je izrazito senčna rastlina. Ako jo le za kratek čas obije sonce, povese listke, ker se boji, da bi ne izgubila vlage iz nežnih listov. Tudi tu deluje mehanizem enako kot pri mimozi. Dočim mimoza »spie ponoči, se odpočije

zajčja deteljica podnevi, oziroma kadar jo obije sonce. Fižolovo listje se ponoči prav tako ukripi navzdol, da se obvaruje mraza. Večina rastlin zapira svoje cvetove zvečer in pred dežjem. Ta premikanja opravlja rastlina zato, da se prašniki in pestič ne zmočijo. Nekatere cvetke, tako n. pr. grintavke (scabiosa), povesejo v nevarnosti pred dežjem in zvečer cvetne glave, da se organi ne zmočijo.

List »sramežljivke«, ko se premika.

Zelo hitro padejo tudi listi naše buče. Poleti, ko sije močno sonce in je zrak suh, bi ogromna površina bučnega lista oddala toliko vode, da bi nastopila nevarnost, da se izsuši. Zato ima buča to možnost, da povese liste in visi listna ploskev kakor na kolček obešena cunja. Ko prejenja vročina, se list zopet zravna.

V nasprotju z vsemi zakoni, ki bi morali veljati v kraljestvu rastlin, je čudoviti grmček, doma iz Indije. Domačini mu pravijo brzozjavna rastlina, učenjaki so jo pa krstili za desmodium gyrans.

Na listnem peclju, pod pravimi listi se nahajata dva manjša listka, ki pa se neprestano premikata. Dan in noč, enakomerno kakor ura, se vsakih 40 sekund dvigneta in padata in tako vedno znova orisujeta nekakšno elipso. Ako se toplota zviša, se tudi premikanje požiivi in zadostuje za pot od zgoraj navzdol in obratno 10—15 sekund.

Ker pa je v Indiji po gozdovih mnogo teh brzozjavnih rastlin, se nudi obiskovalcu kaj lep prizor, ki se zaradi premikanja vedno menja. Svetloba trepetaj, sončni žarki izginjajo in se znova prikazujejo, vse v enakomernih časovnih razdaljah. Kakor začaran stoji trepetajoči gozd, dokler ne nastopi noč, ko ga moti le rahlo pošumevanje listkov brzozjavne rastline.

ČLOVEK V BOJU Z MRČESOM

Osa

Kakšne so.

Osja družina je bogata na vrstah. Poznamo: grebače, najezdnike, listarice, šiškarice itd. Kot škodljivci v stanovanjih pridejo v poštev le prave ose, ki so rumeno ali črno porisane, imajo preščipnjeno truplo (pecelj je gladek) in želo. V hišah najdemo

navadno oso (Vespa vulgaris) in večje sršeno (Vespa crabro). Pri navadni osi je matica velika do 20 mm, samec in delavka do 15 mm, pri sršeni pa meri matica 30 mm, delavka pa in samec 24 mm.

Kako živijo.

Tudi ose živijo združeno; združujejo se v večje naselbine, ki jo ustanovi spomlad matica. Svoje gnezdo gradi iz dobro prežvečenih rastlinskih delov, ki jih je zlepila z lepljivo slino. Izdelek je podoben papirju. Pravijo, da je nek protestantski pastor prišel od tega, ko je gledal, kako izdelujejo ose svoje gnezdo, na misel, da bi izdeloval papir iz lesa. V vsako celico položi po eno jajčece, iz katerega se razvije

žerka, ki jo hrani matica s prežvečenimi živalskimi snovmi. Žerke ostanejo v celicah in se v njih zabubijo. Izmed v jeseni izletelih os poginejo samci takoj po poročnem roju, delavke pa skrbje za hrano in zalego. Delavke zletajo v stanovanja in povzročajo škodo v njih, dočim ostaja matica doma. Oplojene samice prezimijo in ustanove prihodnjo spomlad novo naselbino.

Kako škodujejo.

Z veliko naslado in vsiljivostjo se lotijo poleti ose sladkih snovi, kot sladkorja, meda, m. melade, vina itd. Te snovi ližejo, dočim sadje grizejo. Tudi sadja na drevju se lotijo in povzročajo znatno škodo. Poleg tega je nadležno njihovo brenčanje, še bolj pa njihov ubod. Včasih je tak ubod tudi nevaren, posebno če ubode v ustih ali grlu. Zateklina more povzročiti zadušenje. V takem primeru je poklicati zdravnika; nevarno je tudi, če večje število os napade človeka, ali pa če prenasa osa z ubodom tudi kako bolezen. Sicer pa ubod sam na sebi ni nevaren.

NAŠI VELIKI MOŽJE

Baron Jurij Vega

V zadnjem desetletju 18. stoletja se je med Slovenci najbolj odlikoval baron Jurij Vega, in sicer v znamenitih bojih vse Evrope proti tedaj že zmagovitemu generalu Napoleonu, kajti baron Vega se je udeležil v Nemčiji teh bojev proti največjemu vojskovodji tistega časa.

Baron Jurij Vega se je rodil 23. marca 1754 v vasi Zagorici v moravski župniji. Pravo njegovo ime je bilo sprva Veha, kajti pri domači hiši se je reklo pri Vehovcu. Iz njegove mladosti je znano, da je mladi Jurij študiral v Ljubljani in da se je že tukaj posebno odlikoval v računanju ali matematiki. Zato je že s svojimi enaindvajsetimi leti postal državni ladijski inženir. V tej službi je ostal od 1775 do 1780, nato pa je odšel k vojakom, kjer je zopet služil predvsem kot učitelj matematike v vojaški topniškari šoli.

Iz njegovega vojaškega življenja je posebno treba poudariti, da je baron Vega šel v družbi z generalom Lavdonom v znano vojsko proti Turkom pred mesto Beograd 1. 1790. Tukaj je imel baron prvo praktično priložnost pokazati svoje iznajdbe in svoja nova odkritja v streljanju s topom. Izvrstno mu je šlo od rok vodstvo topniškega oddelka v vojski. In tako se je zgodilo, da je prav odlično vodstvo in odlično streljanje s topovi, katere je ravnal vprav baron Vega, odlično pripomoglo k veliki in pomembni zmagi krščanskega orožja nad turškim pred Beogradom.

Ze dve leti kasneje se je baron Vega udeležil bojev ob reki Ren, in tukaj se ni odlikoval samo kot vojak, marveč tudi kot pravi znanstvenik. Utegnil je namreč tudi med bojevanjem pisati in v resnici napisal dolgo vrsto učenih spisov in razprav. Obenem pa je zopet poveljeval topniškarskim četam, ki so oblegale sovražnika pri Lauterburgu. In zopet dve leti kasneje — 1794 — se je udeležil bojev pri Mannheimu. V teh bojih je baron Vega izumil novo topniško orožje, namreč posebno daljnometne topove, s katerimi je dosegel pri zgoraj omenjenih mestih, da so se ti kraji morali brezpogojno vdati, ker niso mogli več vzdržati pritiska Vegovih topniškarskih oddelkov, ki so streljali z izredno natančnostjo in na izredno daljavo, ki je bila za tiste čase nekaj nenavadnega.

Za odlično vodstvo topniškarskih oddelkov v vojski in še posebej za izum novih daljnostrelnih topov je bil baron Jurij Vega odlikovan z najvišjim takratnim odlikovanjem — z viteškim križcem reda Marije Terezije.

Po letu 1795 pa se je baron Vega umaknil iz vojaškega življenja, v katerem si je pridobil toliko zaslug. Odslej se je posvetil samo znanstvenemu delu, predvsem seveda matematiki, in kot matematik je zaslovel po vsem sodob-

nem znanstvenem svetu. Vsa tedanja Evropa ga je spoznala in ga še sedaj ceni ves znanstveni svet, kajti Vega je izračunal posebne tablice, ki jih potrebujemo pri večjem računanju in jih imenujemo logaritme. Te logaritme je Vega izračunal na deset decimal in napisal o tem računanju tudi posebno knjigo.

Za odlično vojaško in tudi znanstveno delovanje je bil Vega povišan v barona, čeprav je bil po rojstvu preprost slovenski kmečki sin iz moravske župnije. Kot baron pa je bil Vega takoj tudi sprejet med kranjske deželne stanovce, to se pravi, med kranjsko plemstvo. Njegovo slavo je med slovenskim narodom razglasil že v tisti dobi naš prvi slovenski pesnik Valentin Vodnik, ko je leta 1800 napisal v svojem listu — Ljubljanskih novicah — posebni članek o svojem slavnem rojaku.

Baron Jurij Vega je svojo svetovno slavo kaj malo časa užival. Ze leta 1802 je namreč nesrečno končal tek svojega življenja. Umril je nenadno in prav za prav tudi neznane smrti. Nekateri domnevajo, da je bil umorjen. Umril naj bi ga bil ali kak zlikovec ali kak njegov osebni sovražnik. To bo najbrž ostalo za zmemor nepojasnjeno. Dejstvo je samo to, da so njegovo truplo našli 1802 v reki Donavi blizu Dunaja. Kako je zašel Vega vanjo, pa je ostalo zakrito očem sodobnikov.

Tako je na neznani način umrl v svojih še najbližjih letih — saj mu je bilo komaj 48 let — veliki učenjak in velik vojak, mož, ki se je iz preprostega slovenskega rodu dvignil do plemstva in do svetovne slave kot matematik — baron Jurij Vega. Ker je tako ponesel v svet tudi slavo slovenskega imena, ga moramo šteti med svoje velike može in ceniti njegovo ime in delo ter se ga spomniti tudi v našem pregledu velikih naših mož.

PRAVNI NASVETI

Prekinitev pravde. D. T. E. Pred sodiščem teče pravda, v kateri iztožujete večji znesek, ki ste ga svoječasno dali v posojilo. Ker denar rabite, bi radi, da bi se pravda nadaljevala in končala. Na sodišču so vam rekli, da je sedaj prekinjena. Vprašate, kako bi dosegli, da bi bila stvar čim prej končana. — Na sodišču so vam gotovo tudi povedali, iz kakšnega razloga je pravda prekinjena. Gotovo ste prešli sodni sklep o prekinitvi in so v njem navedeni razlogi. Proti prekinitvi ste imeli pravico vložiti pritožbo na višje sodišče. Če tega niste storili, pač počakajte, da bo prenehal razlog, iz katerega je sodišče postopanje prekinilo. Vsak čas pa lahko predlagate pri sodišču, da se prekinjeni postopek nadaljuje. Če sodišče vaš predlog zavrne, se pritožite in povejte v pritožbi, iz kakšnega razloga je zavrnitev neupravičena. Pripominjamo, da se po postavi pravda prekine, če zaradi vojne ali drugega dogodka preneha poslovanje pri sodišču. Prekine se pa tudi, če je stranka ob vojnem času v vojaški službi ali če biva v kraju, ki je z odredbo oblastev, z vojno ali drugim dogodkom odrezan od občejanja s sodiščem, pri katerem teče pravda ter se je bati, da utesnejo vplivati te okoliščine neugodno na obojeto stranko.

Pritožba zaradi prevelike kazni. G. L. Takoj po razglasi sodbi se že lahko pritožite zaradi prevelike kazni, najkasneje se pa morate pritožiti v treh dneh po razglasitvi sodbe. Če ste bili pri okrajnem sodišču obsojeni v odsotnosti, teče ta tridnevni rok od dne, ko vam je bila vročena sodba. Če je bila taka pritožba, ki se imenuje priziv, pravočasno vložena pri sodišču, ki vas je sodilo, potem preizkusi primernost izrečene kazni okrožno kot prizivno sodišče v seji treh sodnikov.

Jamstvo bivšega zadrugarja. F. G. Pravice in dolžnosti članov so določene v pravilih. Eno leto po vašem izstopu ste imeli pravico zahtevati izplačilo svojega deleža. Ker pa je med

tem zadruga prešla v likvidacijo in je pravilno sklicani občni zbor sklenil v okvirju jamstva, ki so ga dolžni člani po pravilih, da mora vsak član za zguho zadruga poleg svojega deleža plačati še enkratni znesek v višini deleža. Zato zadruga upravičeno odklanja izplačilo vašega deleža in upravičeno zahteva od vas plačilo na občnem zboru sklenjenega zneska, ker po pravilih preneha jamstvo šele tri leta po izstopu iz zadruga.

Nove cene za mleko. Visoki komisar je določil nove najvišje cene mleku za prehrano. Najvišja cena neposnetega mleka za prehrano znaša pri proizvajalcu dve liri za liter; v Ljubljani pri veleprodajalcu 2.38 lir, pri prodajalcu na drobno pa 2.50 lir za liter.

Žena ni plačnica za mozeve dolgove. J. D. T. Radi plačila mozevih dolgov so zarubili tudi ženino opravilo. Vprašate, ali je res dolžna žena plačati mozeve dolgove in ali ji smejo opravilo prodati. — Žena ni plačnica za dolgove, ki jih je napravil mož. Zato je smel izvršilni organ zarubiti le mozeve stvari. Če je zarubil tudi ženino opravilo, naj žena pozove upnika, da ustavi izvršbo na njeno opravilo. Če tega ne bo storil, bo pa potrebno vložiti izločitveno tožbo ter bo morala v pravdi dokazati, da je opravila res njena. Če se izkaže, da je opravila res last žene, bo sodišče izvršbo na njene predmete ustavilo.

Gostilniška koncesija. L. M. Če je oblast ugotovila, da za podelitev gostilniške koncesije ni krajevne potrebe, bo pač treba počakati, da nastane krajevna potreba. Kakšno pritoževanje ne bo pomagalo, ker o tem vprašanju odloča oblast po svojem prevdkaru in ni dolžna izdati koncesije komur koli.

Skrbi hčerke — domače gospodinjje. B. L. Stalno delate z bratom doma in pomagata očetu pri gospodarstvu ter prejimate zato obliko in prehrano, denarja pa nič. Dva brata pa študirata in sta dovršila že univerzo. Vprašate, če bi po očetovi smrti vsi otroci dobili enake dolžne deleže ali pa, če imate pravico več zahtevati kot bratje, ki so šolani. — Res je, da je oče stalo šolanje sinov, vendar te izdatke je oče kril s svojimi dohodki in ne bi mogli pri zapuščinski razpravi uveljaviti zahteve, da se dejanski izdatki za šolanje bratov odbijejo od dolžnih deležev. V dolžni delež se mora vračunati le to, kar je oče dal sinovom za opremo bodisi k poroki ali neposredno pred nastopom službe ali obrti, ali pa, ker je oče poravnal dolgove za polnoletnega sina. Svetujemo vam, da že sedaj pridobite očeta za to, da vam kaj da ali pa v oporoki zapiše toliko, kolikor ste res s svojim delom doma zaslužili.

Kardinalski zbor

Kardinalski zbor šteje po smrti kardinala Pellegrinettija začasno samo 47 članov, torej 23 manj kakor znaša običajno število tega zbora. Najstarejši med njimi je škof Genarro iz Albana, ki ima že 92 let. Stalno je v Rimu 22 članov kardinalskega zbora. To so kurialni kardinali, ki načelujejo raznim kongregacijam, razsodiščem, tajnistvom in papeškim pisarnam. Cerkvenim redom pripada 7 kardinalov: po dva sta benediktinca in oblata, po eden jezuit, karmeličan in salezijanec.

Nove gospodarske ustanove v Bolgariji

Nedavno je Sboranje odobrilo zakonski načrt za ureditev gospodarskih ustanov v Bolgariji. Vsi državljani morajo biti člani ene izmed 6 velikih organizacij: zveze kmetovalcev, industrijecev, trgovcev, obrtnikov, delavcev in kreditnih zavodov. Poleg tega bodo prosti poklici združeni v posebnih kulturnih zbornicah. Namesto dosedanjih zbornic stopijo nove gospodarske zbornice, katerih je 5: v Sofiji, Varni, Plovdivu, Ružuku in Burgasu. Za vse te gospodarske zbornice obojeto orednaja gospodarska zbornica v Sofiji. Nadzorev nad zbornicami izvršuje ministrski predsednik ali od njega pooblašteni ministri.

Madžarski eigan

Leta 1920. je pri ljudskem štetju 5000 prebivalcev Madžarske navedlo eiganščino za svoj materni jezik. Ciganov brez poklica in stalnega bivališča so našli na Madžarskem 210.000. Najbrž jih je pa precej več. Mnogo ciganov je bilo že večkrat kaznovanih, šoleke izobrazbe večinoma nimajo in v zdravstvenem pogledu so zelo zanemarjeni.

(Nadaljevanje z 10. strani.)

Kako se jim branimo.

Da se jih ubranimo, uporabljamo različno vabo, kot smo jih opisali pri mravljah. Vendar je uspeh majhen. Včasih se obnesejo steklenice, v katere denemo sladke vode, medu, sirupa, glicerina, sladkega vina ali saharina. Če se pojavi večje število os v kakem kraju, je znak, da je blizu gnezdo, morda v podstrešju ali v kakem votlem drevesu. Treba je pač gnezdo poiskati in uničiti. Če ni nevarno, je najboljši način uničevanja: gnezdo zažgati ali pa ga pokriti z vrečo, ga nato odrezati, vrečo dobro zavezati in potopiti v vrelo vodo.

Kogar je picila osa, naj polaga na vbojeno mesto vlažne obkladke, ki jih napravi iz aluminijevog acetata (tablete Burov). Osa, ki jo privabila hrana, ne pič, razen če jo dražimo. Zato je v takem primeru mir najboljša sredstvo, da se ubranimo uboda.

SPORTNIK TOMAŽ PRIPOVEDUJE

O prikupni zunanosti, lepih postavah in podobnem

Od sreča sem se nasmejal onega dne, ko sem slučajno pogledal iz stare zbirke podob in papirjev veliko fotografijo nekega kolesarskega društva iz leta 1903. Kakor dandanes, tako so si tudi v tistih časih ljudje prizadevali, da bi bile na fotografiji vidne vse njihove odlike. Kaj sem opazil na stari kolesarski fotografiji? Prvak je razpel sukajočo in ga razgrnil vse do ramen, izbočil je prsi kot in se nasmilil, da bi skoraj počil. Tako si je mislil, da bo pokazal svoja junaska prsa s kolajnami. Nekateri so si skrbno zasukali brke, slabotni mladenčji pa, ki ni imel niti kolaja niti junaskih prsi niti brke, si je nadel na glavo svoj novi klobuk; da, tudi klobuk je moral priti na sliko! Močno ga je potisnil nazaj, da mu ni zakril lepih kodrov nad čelom. V ostalem, kaj bi naštevati? Ogledite si doma stare in nove fotografije, pa se boste prepričali, da ljudem ni vse eno, kakšno so videti.

Zdi se, da je nečimerno razpravljati o prikupni zunanosti ali o lepih postavah. Je pa to vprašanje, ki vsakogar zanima. O tem se lahko prepričamo pri krojačih. Še bolj pa pri šiviljah, ki so pravzaprav umetnice glede na zunanjo opremo našega spola. Če je dovoljeno razpravljati o modi, ki se peča z vprašanjem, kako obleči človeka, da bo prikupne zunanosti, tedaj ne bo odveč, če spregovorimo tudi o prikupni obliki človeškega telesa.

Duhovito se je izrazil neki filozof, ki je zagotavljal, da je človekova zunanost naslova stran knjige, ki kaže njegovo notranost. Je po zunanosti bržkone ljudi v zdrave in bolelane, močne in šibke, prikupne in zaporne. Sodiš ljudje po obznanju, očeh, postavi in kretnjah se oči sprejemljivo, soditi ga pa po obliki pa je marksistično krivično. Zakaj pri obliki ne gre samo za okus, pač pa za gornja sredstva, ki so potrebna za lepo oblačilo.

Znano je, da oblika marksistijsko pokriva večje ali manjše telesne napake, iznajdljivi krojačji, ki se namujejo na svojo obet, kaj kmalu opazijo hibe in pomanjkljivosti in z obliko -modelirajo pravilnejšo zunanost. Šibkim mladenčcem podlaga ramena, da so podobaj atletom, lažemo tudi tobolcu in z malim trudom napravijo postojanejšega linija. Nekateri so tudi poročevalci s taberi lingvističnih strokov: najhitrejši odjemalci smetajo razen z očkami pokročeni pregraj, suhih volikanom pa izbira bolj polno brago s kvadriranimi ali vodoravnimi pregraj. Precej resnice je na tem, da oblika napravi človeka in nikomur ne snema štet v ali, če se radi obično po svojem okusu.

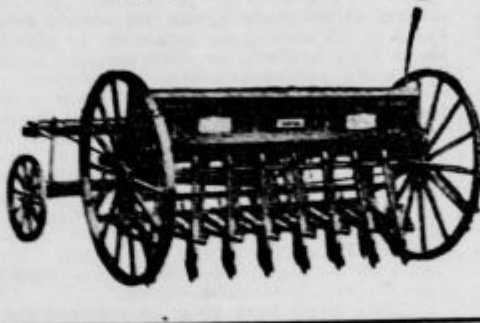
Gleda prikupno zunanost naša nekaj splošnih nam. Vseč nam je moški, ki je višje rasti, lep rasti ter zdravega in vodnega obznanja. Pod hitimi pa raznimostnostnost v rasti, poravnana ramena, nerazviti prsi, ki pritožijo težavost in podoben. Zanimiva pa zvešča, kaj sodi o pravilni postavi sportna vest?

Ko je bila v modi izredna na oredja, so se ljudje naslavliali na krepke oklate postav. Nič za to, če so bile noge šibke, samo da je bil kos oklatski in da je bilo dovolj krepkih mišic na rokah. Z razmahom sporta se je pojela o telesni lepoti pravej spreminil in dobolni. Na olimpijskih igrah, kjer je bila zdrava in lahka razvita mišicina sušina, ste videli med zmagovalci vse močnejše tipe: visoke in majhne, močne in šibke, teže in lahke. Orodni telovalci so bili večinoma manjše rasti, vendar nenavadno krepki. Med tekači na srednje in dolge proge ste videli večinoma suhe, lahke in blazne atlete. Bili so pravi aspekte rokoborci in dvigalci uteži, ki so tečki, močni in neredko tudi rejeni.

Lahko rečemo, da mod sportniki ni enoi-

Ce seješ z roko, pitaš ptice,
ne ješ ne kruha ne potice.
Ker seješ mnogo, žanješ malo
od truda ti ni nič ostalo.

Zato nabavi si sejalni
stroj MELICHAR-jev idealni.
Sejal boš malo, žel bogato,
pšenica ti bo dala zlato.

ORIGINALNE
MELICHARJEVE
SEJALNE STROJE

V A M N U D I

ŽELEZNINA

FR. STUPICA
LJUBLJANA

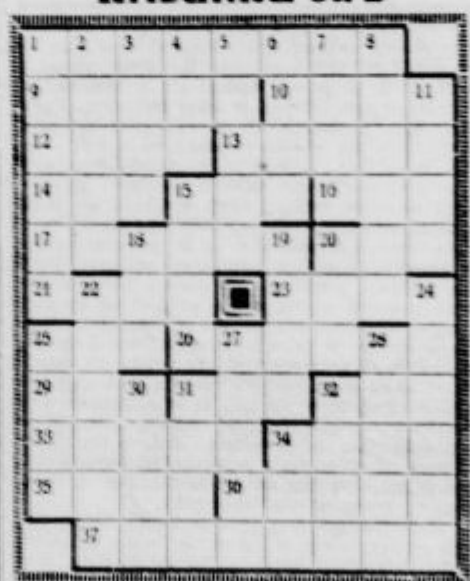
SAMO POLEG „FIGOVCA“

Medprodaja pridržana

nega ali idealnega tipa glede na človeško postavu. V bistvu namreč ne gre za postavu, pač pa za sposobnost za delo. Zunanost ali postava lahko marsikaj varata, sposobnost človeka za delo pa se kaže najprilavneje in najtočnejše pri raznih tehnikah, ko se kosajo najboljše med seboj. In ker je vrsta najrazličnejših sportov prav pisana — vseh je čez 20 — in ker so telesni pogoji za posamezne sporte tako različni, zato tudi ne more biti govora o edinstven sportnem tipu. Skupaj pri sportnem oblikovanju telesa je samo prizadevanje za stopnjevanje moči, hitrosti, vztrajnosti in spretnosti.

Ali ni tudi v življenju tako? Ali nismo včasih preveč površni, ko sodimo človeka po zunanosti in ne podakamo, da bi ga videli pri delu, kjer se razkrije vse njegove duhovne moči, njegovo zdravje in njegovo sposobnost za delo? Vsi ne moremo biti enaki, in je prav, da nismo enaki, kajti dane so nam tako različne naloge!

Križanka št. 2

Vodoravno: 1. slovenski nabožni mesečni, 9. grški otok, Odisejeva domovina, 10. znanstvena obravnava (tujka), 13. kraj pri Šemberku, 15. žensko krstno ime, 14. mesto v severni Italiji, 16. naslov Hamsonovega romana, grško gozdno božanstvo, 18. ženski glas, 17. jed, 20. žensko krstno ime, 21. grudbeni

material, 25. mesto v Nemčiji, 26. dahotnik in mehškega preganjanja kristjanov, 28. izdelek, izrastek, 29. peresnica, 31. strast, počenje, 32. otok, 33. slovenska oblika, prijetno življenje, 34. slika (tujka), 35. čista teža, 36. italijanski pesnik, 37. slovenski tednik.

Navpično: 1. beraška torba, 2. naslov Shakespeareove drame, 3. slovensko oblačilo (tujka), 4. reka v Rusiji, stara mera, 5. streliš, 6. žuljastnik, 7. francosko moško krstno ime, 8. del obrata, 8. mesto v Nemčiji, 11. gruča, 12. pošev, 13. ogradja, 15. del posode, 19. juna razloma, 20. gostija, veseljačenje, 22. prednik, 24. mesto na Hrvaškem, 25. kmetijska vrsta, 27. moško krstno ime, 28. afriški narod, 30. poljki pridelek, 31. rajstni kraj Slovencev, 32. del uljčka, 34. žabost, hudobnost.

Rešitev križanke št. 1

Vodoravno: 1. 27. in 45. Blagoslov in sreča za Veliko noč, 10. ranar, 11. oara, 12. krt, 13. ded, 14. kva, 15. oči, 17. Olt, 18. oja, 21. Noč, 23. hči, 25. pit, 27. glej pri 1. vodoravno, 28. kal, 29. IRA, 30. lat, 31. ala, 33. dat, 35. oči, 37. sop, 39. uta, 41. doh, 43. tkan, 44. Eloli, 46. glej pri 1. vodoravno!

Navpično: 1. brek, 2. Lars, 3. Ant, 4. gad, 5. orel, 6. vol, 7. lak, 8. Orej, 9. vas, 13. očka, 14. Tesla, 17. Obrad, 18. mizar, 19. Opola, 20. Erni, 22. ona, 24. den, 26. lra, 32. Loka, 34. stek, 36. koda, 37. jra, 38. Pal, 39. Uri, 40. Aba, 41. Da, 42. bol.

Ker ga je pekla vest

Na glavni davčni urad v francoskem Mas seila je prišel en dni moški, ki je izrekel le to, da boče poravnati znesek 3 milijonov frankov, ki ga je utajil svoj čas pri napovedi davkov ostavo. Svojega imena ni hotel povedati. Kljub temu so seveda na davčnem uradu usrečili njegovi želji in mu dali za lepo priložnost njegovo vsoto prepisano pohotno za lasti s Nezan moškis.

Ukrajinski prešiči

Nemška oblast v zasedeni Ukrajini je dala nova navodila glede reje prsičev. Kmetovalcem priporočila, naj reče v prvi vrsti prsičev, ki se večinoma pasejo zunaj, da jih prsičev hraniti doma v hlevih. Kmetovalci bodo lahko redili prsičev samo v manjših skupinah po 20-30. Samo plemo malih snaj bo lahko redil kmetovalec do 60. Za gospodarsko leto 1943-44 bo smel vsak kmetovalec zaklati enega prsiča, če bo ob enem enega debelejšega.